

Prodor Sovjetske zveze na svetovne trge

Gospodarske vojne za Ameriko še ni - Sovjetske sile vezane na sedemletni načrt

Zaostrižen odnos med Sovjetsko zvezo in Združenimi ameriški državami, ki je nastopil po polomu konferenca na najvišji ravni v Parizu, se odraža tudi na področju gospodarske tekme med vzhodom in zahodom. Daleč smo sicer od prave gospodarske vojne, gotovo pa je, da so nekateri najnovejši sovjetski sklepi odprti sponobnost Sovjetske zveze, da lahko preide meje zakonite konkurence. Najbolj hrupna zgleda v tem pogledu sta petrolej, ki ga ZSSR dobavlja Kubi in sladkor, ki ga tam odkupjuje. Ta dogodek je bolj političnega kakor gospodarskega pomena, saj gre za razmeroma majhne količine; in vendar so te količine razburile odgovorne kroge na zapadu. Če je namreč takšna poteza možna na področju, ki ga popolnoma obvlada ameriški vpliv, toliko bolj lahko postanejo nevarni podobni primeri v drugih predelih sveta.

KONKURENCA SOVJETSKEGA PETROLEJA

S petrolejem nastopa Sovjetska zveza ne samo na Kubi, temveč tudi na drugih področjih, čeprav ne razpolaga s posebno velikimi količinami za izvoz;

Skladišče brazilskega lesa v Trstu

Na mednarodni lesni razstavi v okviru zadnjega tržaškega velesejma so posvetili veliko pozornost uvozu eksozičnega lesa. Tedaj je poslanik Edmond Penna da Silva, načelnik v brazilskem ministru za zunanjo trgovino, napovedal, da namerava Brazilija poleg že obstoječega skladišča za brazilsko kavo odpreti v Trstu tudi skladišče brazilskega lesa. Tržaški gospodarstveniki krogi so z zadovoljstvom pozdravili to pobudo. Uvozniki lesa iz Avstrije, Jugoslavije in drugih zalednih držav se pritožujejo nad previsokimi cenami trdega lesa iz zalednih držav, tako tudi iz Jugoslavije, ter si prizadevajo, da bi z uvozom eksozičnega lesa našli nadomestek za trdi les iz tržaškega zaledja. V takšnem ozračju je bila brazilska pobuda toliko bolj dobrodošla. Poleg tega mora Trst težiti za tem, da najde v času prilagojevanja slabšim gospodarskim razmeram, nove vire dohodkov.

Med tem časom je bila v Braziliji parlamentarna komisija iz Rima, da bi pospešila gospodarske stike z državo, ki razpolaga s tako velikim še neizkoriščenim naravnim bogtvom. Ob tej priložnosti je bilo tudi načeto vprašanje lesnega skladišča v Trstu. Glede vprašanja, da se odpre v Italiji skladišče brazilskega lesa, so si bili vsi edini, vendar so se medtem pojavili tudi Genevozanci kot tekmeči Tržačanom. Oni so bili za to, da se takšno skladišče odpre v Genovi, torej ne v Trstu.

Vprašanje, kje naj se dokončno odpre skladišče brazilskega lesa je torej ostalo odprto. V Trst je prisel tel. predstavniki Inštituta za brazilski bor (pinho), dr. J. N. Ceccato, ki naj bi proučil možnosti poslovanja skladišča vsaj brazilskega bora v Trstu, če bi že ne bilo mogoče doseči sporazuma glede splošnega brazilskega lesnega skladišča. Ta brazilski bor, ki je znan med tržaškimi lesnimi trgovci tudi pod oznako »Pinho di Paraná«, je iglavce, katerega les zaradi svoje krhkosti po kakovosti ni doseže evropskih iglavcev. Ne gre torej za nadomestilo trdega lesa.

V tržaških gospodarskih krogih računajo, da »pinho« ne bo mogel konkurirati evropskim iglavcem, čeprav se razmeroma dobro prodaja v ameriških državah; tam je trg razmeroma blizu in konkurenca evropskih iglavcev je daleč. Izredno nizka cena tega brazilskega iglavca bi do neke mere lahko omogočila razpečevanje na trgih, kjer se uveljavljajo tržaški lesni trgovci.

Zaradi čudne konjunkturo je prispele v Trst nekako pred 30 leti več velikih tovorov brazilskega lesa, vendar je tedaj šlo za trdi les. Kozuličeve ladjedelnice so tedaj dobavile Braziliji dve ladji, ki pa jih Brazilija ni hotela plačati. Vprašanje je ostalo odprto, dokler niso likvidatorji Kozuličeve družbe v knjigah našli te kreditne postavke. Uspeli so prepričati brazilsko vlado, da je ugodno rešila vso zadevo, in sicer tako, da je Kozuliču prepustila ustrezajoče količine lesa ob Amazoni. Prav od tam so potem z ladjami pripeljale les v Trst ter ga tu vročili.

Ni dvoma, da je vprašanje odprtja brazilskega lesnega skladišča za tržaško gospodarstvo pomembno. Seveda bo treba na tem področju premagati mnogo več težav, kakor takrat, ko je bilo razpečevanje brazilske kave. Brazilski kava je v svetu že znana ter so poti za njeno razpečevanje odprte. Poleg tega financira njen izvoz brazilski inštitut za kavo. V drugem primeru je položaj brazilskega lesa na zunanjih trgih, kjer se uveljavljajo tržaški lesni izvozniki. Ne gre samo za konkurenco iz drugih dežel, temveč tudi za možnost dovoza iz tako oddaljenega vira, nisti države je Brazilija. Verjetno bi Brazilija tudi radi našli finančne vire za finansiranje same sečnje.

Razgovoru, ki jih je imel predstavnik brazilskega zavoda Instituto Nacional do Pinho dr. Ceccato pod okriljem tržaške trgovinske zbornice, so imeli širše ozadje ter se niso omejili na vprašanje skladišča samo za brazilski bor, temveč tudi za druge vrste brazilskega lesa, ki bi se dale razpečevati po kanalih tržaške lesne trgovine. Razgovorov so se udeležili tudi predstavniki tržaške industrije in denarnih zavodov. Vprašanje odprtja skladišča brazilskega lesa v Trstu, ki ga je sprožilo Združenje tržaških lesnih trgovcev, bo seveda še predmet proučevanja s strani italijanske in brazilske vlade.

lani je bilo na razpolago okoli 25 milijonov ton sovjetskega petroleja. Moskva lahko danes zaradi zahodne petrolejske kartel in s tem tudi zahodne države v resno zadrego. V Evropi je tako sovjetski petrolej tekmuje z mineralnim oljem iz drugih virov in zdaj je pričel napadati zahodne postojanke tudi na drugih področjih. Tako na primer so Rusi ponudili Indiji surov petrolej po 25% nižji ceni kakor jo zahtevajo zahodne petrolejske družbe; poleg tega se Sovjetska zveza zadovolji s poravnavo v domači valuti.

Na petrolejskem področju je položaj nekoliko bolj delikatna, ker je blaga v izobilju in že tako ne vedo zahodne družbe, kam z njim. V drugih primerih, kakor na primer glede prodaje diamantov, niso nastopili Rusi tako tvegavo, temveč so se rajši prilagodili dejanskemu položaju ter izročili prodajo svojih diamantov angleškemu podjetju De Beers. Postojanke zahodnih držav so v svetovni trgovini ranljive na raznih področjih. Tako na primer Sovjetska zveza lahko nakupi velike količine volne in kavčuka na zunanjih trgih in s tem povzroči močno nihanje cen. Z druge strani lahko Sovjetska zveza in njene zaveznice nastopijo na sve ovnem trgu kakor dobavitelj raznega blaga; tako je njihov izvoz leta 1959 dosegel 13,4 milijona ton železne rude in 4,4 milijone kub. metrov žaganega lesa. Sovjetska zveza lahko dobavlja orodne stroje, ki jih izdeluje serijsko. Dejstvo je, da predstavljajo industrijski izdelki že petino vrednosti njenega izvoza.

GOSPODARSTVO IN POLITIKA

Gospodarsko tekmo komunističnega bloka z Zahodom pri prodiranju v ne razvite dežele olajšuje sovjetski sistem planiranja. Ni treba, da igrajo v tem pogledu gospodarski viri odločilno vlogo, prednost lahko da Sovjetska zveza političnim razlogom in temu primerno uravna pogoje za poravnavo dobav in dovoljenih posojil. Obresti za takšna posojila so navadno izredno nizke, pogosto 2,5%. Vzhodne države so pri sprejemanju sklepov glede pogojev, ki jih postavljajo za dobavo svojega blaga, zelo nagle. Zdi se, da ta sistem olajšuje tudi politiko podeljevanja gospodarske pomoči nevtralnimi državam, čeprav je Zahod v ta namen izdal mnogo več denarja. Sovjetska zveza in njene zaveznice so v razdobju 1954-60 dovolile 3.800 milijonov dolarjev posojil, zahodne države pa 17.925 milijonov dolarjev.

PRODORANJE V AZIJO, AFRIKO IN AMERIKO

Ne da bi bile uporabne metode neljalne konkurence (dumpinga), so se tako Sovjetska zveza in njene zaveznice lahko uveljavile na širokih področjih Azije, Afrike in Amerike; to kaže tudi vrednosti trgovinske izmenjave s temi deželami, ki je znašal med letom 1955 in 1958 18%, medtem ko je celotna zunanja trgovina narasla za 8%. Pred vojno so vzhodne države vzdrževale trgovinske zveze samo s Turčijo, Afganistanom in Iranom, sedaj so prodrlje v Indijo, Indonezijo, na Ceylon, Irak, Burma, Jemen itd. Zlasti Indija je bila deležna sovjetske gospodarske pomoči. Rusi so tu zgradili veliko jeklarne, strojne tovarne in nekaj manjših industrijskih obratov ter so Indiji končno sklenili podeliti posojilo 375 milijonov dolarjev za bodoči petletni načrt (1961-65). Gospodarsko pomoč so dovolili tudi Afganistanu in Indoneziji.

TUDI ABESINIJA IN GVINEJA

V Afriki so se v začetku omejili na Egipt, toda nato so Rusi sklenili nevarne sporazume z Marokom, Tunizijo, Sudanom, Ghanom, Etiopijo in Gvinejo. Vsem tem so podelili posojila in njihovi strokovnjaki sodelujejo v teh deželah. S političnega gledišča je bilo značilno, da sta tudi Etiopija in Gvineja sprejeli sovjetsko pomoč. Med arabskim svetom so si Rusi posebno prizadevali, da bi pridobili Irak in Združeno arabsko republiko; tako po-

Spopad dveh velikanov

Ali naj Amerika slepo posnema Sovjetsko zvezo?

J. Kenneth Galbraight, ameriški profesor gospodarskih ved na harvardski univerzi, je te dni objavil razpravo o tekmi dveh svetovnih velikanov, Sovjetske zveze in Združenih ameriških držav na znanstvenem in gospodarskem področju. Pisec načetja tudi vprašanje možnosti oroženega spopada in daje nasvete Američanom, katere pot naj uberejo, da bodo lahko uspešno tekmovali s Sovjetsko zvezo.

TOLAŽLJIVO PREPRICANJE

Tolažljivo je, da dajejo danes prednost mirujočemu tekmovanju. Napredek v obojevalnih tehniki je tako velik - in to je pokazalo že atomsko bombardiranje Hirošime in Nagasaki - da so tudi tisti, ki računajo na zmago v morebitnem oroženem spopadu, prišli do zaključka, da bi množično ubijanje, kakor bi ga povzročila atomska vojna, prizadelo tudi njihovo deželo in njihovo ljudstvo. Zato je verjetno, da se ne bodo lotili atomske vojne niti tisti, ki bi računali na zmago. Atomsko orožje je torej prevrglo dosedanje teorije strategov. Doselej je veljalo pravilo, da so se napadali lotili vojne le tedaj, ko so bili prepričani, da vojna ne bo prizadela njihove dežele in njihovega ljudstva.

DVIGANJE NARODNEGA DOHODKA

Po vsem tem ostane pravzaprav odprto vprašanje gospodarskega tekmovalstva med obema velikanoma. Dosežki te tekme se lahko merijo z dviganjem narodnega dohodka. V zadnjih letih narašča narodni dohodek v Ameriki za nekaj manj kakor 3% na leto, v Sovjetski zvezi pa za nad 7%. Pisec

magajo Rusi graditi asanški jezik. Američani zlasti pazorno sledijo prodiranju gospodarskega vpliva komunističnih držav v Latinsko Ameriko. Danes vzdržujejo že precej čvrsto gospodarsko sodelovanje med Sovjetsko zvezo in štirimi državami Latinske Amerike, in sicer Urugvajem, Argentino, Brazilijo in Mehiko.

ZSSR NE POJDE DO SKRAJNOSTI

Na podlagi vseh naporov Sovjetske zveze in njenih zaveznic, da bi načele zahodne postojanke na svetovnih trgih, lahko sklepamo, da vzhodni državam ne kaže, da bi tej smeri nadaljevale s svojo politiko do skrajnosti. Na razpolago jim je sicer še široko področje, kjer lahko napadajo zahodne postojanke, toda Sovjetska zveza je svoje gospodarske moči močno navezala na izpolnitev sedemletnega načrta. Izvršitev tega načrta zahteva tudi sodelovanje Zahoda. Gre predvsem za razvoj kemične industrije in drugih vej, ki so v Sovjetski zvezi zaostale. Izvršiti načrt na tem industrijskem področju je mogoče samo z množično nabavo industrijske opreme v tujini. Tako je Sovjetska zveza dala zahodni industriji velika naročila med letom 1958 in 1959 povečala za 18%, v Zahodno Nemčijo za 52% in v Italijo za 70%. Sovjetska zveza se je v tem pogledu vrnila na staro prakso, ko je izvajala petletne načrte in s pomočjo zahodnih strokovnjakov, ki so na licu mesta pomagali pri graditvi sovjetske industrije. S sodelovanjem tuje strokovne sile bodo v Rusiji zgradili tovarno sintetične gume z angleško pomočjo, tovarno kavstične sode s francosko in tri kemične tovarne z italijansko.

VZHODNI BLOK SE LAHKO ZAPRE

Te pripombe veljajo, kolikor se da računati na več ali manj normalen razvoj mednarodnih odnosov. Če bi pa prišlo do nenadne zaostanitve med obema blokoma, bi se ta seveda pričela odražati krepkeje na gospodarskem področju, kjer bi utegnili nastopiti popolni preokret. Ena reč drži: komunistični blok se lahko zapre sam vase, ne da bi mnogo tvegalo. Njegovi trgi in njegova proizvodnja mu to omogočajo. Čeprav je sovjetska zunanja trgovina po drugi svetovni vojni močno napredovala (od 5,7 milijarde rubljev v letu 1946 na 42 milijard v letu 1959), je njena vrednost še vedno zelo omejena še posebno, če upoštevamo, da predstavlja sovjetska proizvodnja 20% svetovne proizvodnje. Sovjetska zunanja trgovina predstavlja danes samo 4 odst. mednarodno. Ta prednostni položaj bi omogočil Moskvi, da vpliva na gospodarstvo izven vzhodnega bloka iz čistio političnih razlogov in da izbove razvorne posledice, ki bi utegnile pretresti trgovinske in proizvodne odnose nekomiunističnega področja.

AMERIŠKE INVESTICIJE V EVROPI

Po neki zasebni cenitvi naj bi ameriški industriji vložili v letu 1960 2,4 milijarde dolarjev v industrijske obrate na tujem. Letošnje vloge naj bi na 15% presegle lanske. V prihodnjem letu naj bi se obseg ameriških vlog v tuja industrijska podjetja povečal še za nadaljnjih 6%. Okrog 88% novih investicij pojde v produktivne obrate, in sicer največ v šestih državah članicah Evropske gospodarske skupnosti. Istočasno je o paziti, da se obseg ameriških vlog v petrolejska podjetja iz leta v leto krči. Letos naj bi po že omenjeni cenitvi Američani vložili v petrolejske naprave v tujini 1,3 milijarde dolarjev. Prihodnje leto pa naj bi se te vloge skrčile na 1,2 milijarde dolarjev. Tako bi znašala razlika od vlog v letu 1957 do leta 1961 300 milijonov dolarjev.

AMERIŠKE INVESTICIJE V EVROPI

»Relazioni Internazionali«

V Londonu so se dni odprli osmo mednarodno razstavo umetniške domače obrti. Razstave so se udeležile Kitajska, Indija, Jugoslavija, Vzhodna Afrika, Libija, Sudan in Zah. Nemčija. Na razstavi so tudi izdelki pristaev gibanja »Naredi si sam« (Do it yourself). Naša podoba predstavlja Kitajko Rozo Tan, ki drži v rokah vzorec kitajske jadrnice džunka.

Polet zagrebškega velesejma

(Od našega stalnega dopisnika)

Zagreb, 11. sept. 1960

V soboto, 10. septembra se je ob zvočnih glasbo točno ob 9. uri pripeljal na zagrebško sejmišče predsednik FLRJ maršal Josip Broz Tito s soprogom in spremstvom. S temensko slovesnostno sprejemom odprtja mednarodne prireditve zagrebškega velesejma. Po govoru glavnega ravnatelja sejma Ivana Bačina, predsednika ljudskega odbora mesta Zagreb Večeslava Holjeveca in predstavnika Zveznega izvršnega sveta Sergeja Kraigherja, je maršal Tito prezel vrvice in tako simbolično odprl to veliko jugoslovansko gospodarsko prireditev. Zagrebški sejem je že devetdesetletni sprejel svoje goste, predstavnike ljudskih oblasti, diplomatski zbor, predstavnike domačega in tujega tiska, predstavnike jugoslovanskega gospodarstva in nekaj tujih gospodarskih odposlanstev.

TUDI SEJEM V ZELENJU

Prvo, kar prijetno preseneti vsakega obiskovalca velesejma, so okusno in res lepo urejene proste površine. Med posameznimi paviljoni vzdolž sejmiških ulic in na njegovih trgih so zelene travniki, na katerih je okusno razporejeno okrasno cvetje in ki jih krajšo eksozične rastline. Tako je tudi na sejmu poudarjen značaj mesta Zagreba, namreč mesta zelenja in cvetov. Tako je vsa prosta površina na sejmišču ne samo vrt in rastlinjak, temveč tudi od letošnje jeseni park kiparstva, kar še posebej privlačnost zagrebškega velesejma. Na posebnih, izbranih mestih, med zelenjem in cvetjem stojijo kipi najbolj znanih sodobnih hrvaških kiparjev, ki so za seje me pripravili 21 umetnin. Ta izvorna ideja predstavlja uspešen poskus približevanja umetnosti širokim množicam, kajti jesensko prireditve obišče vsako leto čez milijon ljudi. To razstavo je sejemška uprava organizirala skupaj z ULUH (Združenjem likovne umetnosti Hrvaške). S tem je hotela podariti načelo, da je materialna proizvodnja jugoslovanskih narodov neolajšivo povezana z umetniškimi delovanjem, ki ji je za osnovno. Razstava je trajnega značaja,

NEKATERE DRŽAVE RAZSTAVLJAJO PRVICE

Tako gre obiskovalec sejma v čedalje živahnem vrvenju mimo izložb po stezi, ki doseže na jesenski prireditvi 42 km. Povsod je mnogo privlačnosti in zanimivosti. Velike države ne prikazujejo samo čisto trgovinske vzorce, temveč tudi svoje najnovejše dosežke. Mnogi obiskovalci se ustavljajo zlasti okrog naprav za astronavske polete, ki jih razstavlja Sovjetska zveza, drugo privlačno točko pa predstavljajo ameriške elektronske kuhinje, ki so razstavljene šele drugič, in ki si jih lahko ogleda v paviljonu USA. V paviljonu št. 13 se zbira ljubitelji avtomobilizma, ker so tukaj razstavljeni številni modeli motornih vozil. S tem je še enkrat potrjena vseobsežnost zagrebškega velesejma, ker na njem sedelo veliko število razstavljevcev in tudi ene industrijske panoge, za katere so organizirane posebne, specializirane razstave. Posebno privlačno so razstave Kanade, Kube, Mehike in Tunizije, ki sodelujejo prvikat. Prvikat sodeluje na sejmju neposredno tudi Japonska. S svojo smotrnostjo privlačuje zlasti grški paviljon, široke množice pa vabijo poseb-

PAVILJON POLEG PAVILJONA

S takimi ugodnimi začetnimi občutki zagleda obiskovalec na »Aleji načrt« nov velik paviljon (3.200 kv. m), ki s svojo impozantnostjo zavzema dolejši prosti površini med velikim jugoslovanskim paviljonom št. 6 (12.000 kv. m) in paviljonom Sovjetske zveze. To je novozgrajeni paviljon Zvezne republike Nemčije, v katerem so nemška podjetja enostavno in smotno prikazala veliko število izdelkov, od proizvođa Solingen do modela jedrskega reaktorja, izdelek tovarne Krupp, ki za vzvzema vsi višini paviljona. Na prostoru velesejmskega heksagona, med paviljonom znanega zagrebškega podjetja »Rade Končar« in paviljonom krajljstva Grčije — točno nasproti paviljonu Združenih ameriških držav — je zrasla nova stavba, ki zajema 1800 kv. metrov, v kateri razstavlja svoje izdelke znano podjetje »Energoinvest« iz Sarajeva.

ARABCI SE RAZBURIJAJO ZARADI NIZKIH CEN PETROLEJA

V Bagdadu zborujejo predstavniki arabskih dežel in Venezuele, ki so se zbrali na povabilo iraške vlade, da bi se posvetovali, kaj naj ukrenejo za varovanje svojih koristi, ki jih ogrožajo za znižanje cen petroleja. Velike države, ki izkoriščajo petrolejske vrelce v arabskih deželah pa tudi, v Venezueli, so v zadnjem času večkrat zaporedoma znižale ceno petroleja iz dveh razlogov: z ene strani so se čutili prizade zaradi sovjetske konkurence, z druge pa zato, ker vlada sploh izobilje petroleja. K temu je mnogo pripomoglo tudi izkoriščanje novih petrolejskih vrelcev v Sahari. Sovjetska zveza izvaja v zadnjih letih čedalje več petroleja in skuša z nižjimi cenami iz-

ki jih je že dovolj. Samo s čistim pospeševanjem proizvodnje ne bomo dosegli namena ter omogočili tem ljudem večji delež pri proizvodnji.

GESLO »JEKLO PROTI JEKLU« ZASTARELO

Spolšno domnevajo ljudje, da nalagajo Rusi več denarja v industrijske obrate, jeklarne, tovarne orodnih strojev in kemične tovarne, da bi povečali svojo vojaško moč. V resnici ni povečanje, kaj Rusi nameravajo. Zato je prav tako mogoče, da jih v gospodarstvu vodijo isti nameni kakor Američane. Vse, kakor je gotovo, da bodo v industriji in glede zmogljivosti njihovih industrijskih obratov končno dosegli raven, ko bi nadaljnji napredek prav nič ne dodal k njihovi gospodarski moči. V starih vojnah, ko so pognali jeklo proti jeklu, so že bile postavljene meje težki industriji, ki bi jo lahko vrgli proti sovražniku. V drugi svetovni vojni je Nemčija, ki je tedaj razpolagala z manjšo zmogljivostjo jeklarne proizvodnje kakor Sovjetska zveza danes, imela dovolj jekla, da je lahko opremila svojo veliko vojsko. Ona bi bila lahko tedaj proizvedla več jekla, ko bi bila hotela. Pisec opozarja, da potrebuje moderno orožje mnogo manj jekla in proizvodov težke industrije kakor pri prejšnjih spopadih. Jeklo torej ne zadostuje več za obrambo proti sovražniku. Čeprav je Sovjetska zveza imela šibkejšo industrijo kakor Amerika, je dosegla glede izdelave navadnih in vodljivih raket proti Ameriki večje uspehe.

POTROŠNIKI SO DRUGACNEGA MNENJA

Vsa zadeva ni tako preprosta, kakor jo prikazujejo prizadete arabske države in Venezuela, v katerih se pridobiva petrolej. Velike države, ki same še ne razpolagajo z zadostnimi količinami petroleja in ga morajo uvažati, kakor na primer Indija in Pakistan, zahtevajo še večje znižanje petrolejskih cen. V Pakistanu so na primer petrolejske družbe znižale ceno 23. avgusta za 7%, toda pakistanska vlada se s tem znižanjem še ni zadovoljila in zahteva nov znižanje. Podoben je položaj v Indiji.

Prejšnji teden so zopet znižale ceno velike petrolejske družbe, kakor Esso, Cleveland in Petrofina. To je bilo že tretje znižanje v tem letu. Tako stane zdaj ena galona petroleja »super« 4 šilinge 9½ penja.

Kongres Mednarodnega inštituta za javne finance

Za mednarodno sodelovanje na področju javnih financ

Mednarodni inštitut za javne finance, ki proučuje že del časa vprašanje finančne vede in finančnega prava ter združuje profesorje finančne vede in visoke finančne funkcionarje ne le iz Evrope, marveč tudi iz številnih prekomorskih dežel, je priredil svoj letosni kongres v Zürichu kot gospodarskem središču Švice v dneh od 8. do 10. septembra.

Temu kongresu so prisostvovali tudi predstavniki Češkoslovaške, Jugoslavije in Poljske, za sprejem v članstvo pa se je potoevalo tudi predstavnik Sovjetske zveze. To dokazuje, da vprašanja, ki jih proučuje inštitut, zanimajo in združujejo vkljub različni gospodarski in družbeni ureditvi tako zahodne kot vzhodne države in da so številna vprašanja več ali manj skupna, četudi se pojavljajo tudi bistvene razlike; to je seveda razumljivo.

Dosedanji kongresi (prvi v Parizu leta 1938) so obravnavali odplačevanje državnih dolgov, neposredne in posredne davke, javne finance in ciklični razvoj, razmerje med državnim blagajno in emisijsko banko, finansiranje povojne obnove, davke kot sredstvo gospodarske, socialne in populacijske politike, finansiranje obnove z mednarodnimi krediti, proračun v okviru narodnega gospodarstva, finance socialnega zavarovanja, finančne, davčne in proračunske probleme manj razvitih držav, finansiranje ponovne oborožitve, finančne, davčne in proračunske probleme mednarodne gospodarske integracije, prispevek javnih financ k notranji finančni stabilizaciji in plačilni bilanci, prilagoditev državnega računovodstva nacionalnemu računovodstvu,

gospodarske posledice javnih izdatkov, gospodarske posledice davčnega umika in gospodarske neskladnosti kot posledice davčne zakonodaje, pomen in struktura javnih prejemkov in izdatkov v skladu z gospodarskim razvojem, poslovanje državne blagajne. Kako zanimiva in aktualna so obdelana vprašanja za najrazličnejše države, dokazuje okoliščina, da so že razpravane vse dosedanje kongresne publikacije razen treh.

Kongres v Zürichu je zbral okrog 100 predstavnikov javnih financ in obravnaval obdajevanje premoženja v njegovih prav številih in različnih oblikah (podpisani je imel nacionalni referat o obdajevanju premoženja v Jugoslaviji) ter manipulacijo javnih dohodkov (debt management). Referati in koreferati so bili večinoma razposlani že prej in so dokazali, da je zlasti pravo vprašanje izrednega pomena za najrazličnejše države in da mora ureditev v posamezni državi zanimati tudi druge države. Vkljub marsikateri skladnosti v ureditvi je se pokazalo, da različna ureditev zahteva po možnosti vendarle skupno ali vsaj podobno ureditev v različnih zakonodajah.

Pomembnost kongresa in njegovega dela je podčrtal načelnik švicarskega finančnega in carinskega departmana (fin. minister) Bourgnrecht v svojem pozdravnem govoru. V njem je prikazal glavna vprašanja švicarskih financ, posebno vprašanje finančnih odnosov med kritoričnimi entotami, ki je zanimivo za vsako državo, zlasti pa za zvezne države (n. pr. Jugoslavijo).

Kongres je pokazal zlasti možnosti in potrebo po mednarodnem sodelovanju tudi na področju javnih financ. Predsednik inštituta prof. Masoin iz Bruslja je opozoril, da bo v duhu tega sodelovanja prihodnji kongres leta 1961 prvič v eni izmed vzhodnih držav — v Varšavi.

Dr. Vladimir Murko

SAHARSKI ZEMELJSKI PLIN PO PLINOVODU V EVROPO?

Parlamentarni odbor evropskega parlamenta za energetske politiko, ki je zasedal v Bruslju, je proučil vprašanje dobave saharkega petroleja in saharkega zemeljskega plina državam Evropskega skupnega trga. Prisel je do zaključka, da se da saharkega zemeljskega plina evropskim državam. Vprašanje je samo, ali bi se instalacija izplačala. Ta odbor bo tudi proučil vprašanje, kaj bi bilo treba storiti za pobijanje sovjetske petrolejske konkurence, ki nastopa z nižji mi petrolejskimi cenami.

naše mnenje

Več ognja v naše šole!

Poglej trgovca, kako svoje l'ago hvali, obrača ga z leve na desno, nato zopet z desne na levo in ga opisuje ter prepričuje kupca, kako je lepo in trpežno; sam ga je že prevzklisl ali vsaj njegov brat ali stric. Govoril in govori v vseh tonih in zvočnih odtenkih kakor igralec na odru. Včasih so imeli trgovci celo navado, da so kapeu postregli še s »Stamperlom«, a še danes ti ponudijo črno kavo, če gre za količjak važno kupčijo.

Zakaj vse to? Da kupca navdušijo za svoje blago in ustvarijo toplo ozračje, ki omehča pogosto tudi najbolj flegmatičnega Angleža. Ni reako, da se k vsem tem prepričevalnim sredstvom pridruži še ljubeznivi nasmeš mladega dekleta.

Naši učitelji in profesorji nam bodo morda zamerili, ko jim stavimo za zgled takšne materialiste, kakor so trgovci. Nekako pred 20 leti bi si tega res ne upali, po dveh vojnah pa nas je boj za življenje in neurejenih in težkih razmerah že vse tako materializiral, da smo prav s te materialne strani postali bolj dostopni tudi za tako zvišene naloge in pojme, kakor so šola in najbolj čiste ideje. Navsezadnje pismo v gospodarski list.

Prav zato, ker živi dijak v takšnem okolju, je treba zanj toliko več ognja, da se razgreje in odpre svojo lastno notranjost, ki sta ji življenje v povojnih razmerah, sport in tehnični napredek nadela težak oklep. Ni slučajno, da so prav v Ameriki, domovini tehničnega napredka in lova za dolarjem, med prvimi pristili na misel, da bi tudi televizijo izkoristili za šolski pouk. Slika v prijatelji luči ustvarja toplo ozračje, privablja mladino in vzbuja njeno pozornost.

Ognja in toplote je torej treba v naše šole! Ne pravimo zaman, da se ideje krešejo, ob njihovem srečevanju se vžigajo iskre. Led se topi na soncu, dijakova odpornost na toplem. Koliko več toplote potrebuje prav naš dijak, da se navduši za našo stvar v teh naših razmerah, kjer se nam vsiljuje na vsakem koraku na ulici in na deželi, včasih celo doma samo tuje.

— — — — —

Ni prijeto poljubljati moškega, ko te onazuje na stotine strokovnjakov na delu. (Sofija Loren)

Navdušeni ljudje, ki niso sposobni, so res škodljivi ljudje. (John Morley)

Zenska bo zadnje bitje, ki ga bo moški civiliziral. (George Meredith)

Ni vedno modro misliti, da bodo drugi sprejeli s takšnim učinkom svoje duhovite pripombe, kakor jih sprejemaš ti sam. (A. L. Goodhart)

Ti torej veruješ v srečo. Kako bi si sicer razložil uspeh tistih, ki jih ne maraš?

Doberdobske ceste čakajo na javno pomoč

Vprašanje dobrih poti in cest je v doberdobski občini zelo važno, kajti občina je zelo razsežna in njene vasi in zaselki so precej oddaljeni drug od drugega; za vzdrževanje cest in poti mora pa skrbeti občinska uprava. K sreči, da teče skozi vse zaseleke Dolažna od Jamej drzavna asfaltna cesta Gorica - Trst in da za njeno vzdrževanje skrbi državna uprava, sicer bi bile težave doberdobske občine v tem pogledu še večje. Preteklo nedeljo so seji doberdobskega občinskega sveta sprejel sklep za najem državnega posojila 6.300.000 lir za kritje primanjkljave dveh preteklih let. Prav izdatki za ceste obremenjujejo v precejšnji meri občinski proračun in primanjkljaj nastaja prav zaradi vzdrževanja cest.

Vsekakor, ko imamo priliko govoriti z županom Andrejem Jarcom, nam potoži ta problem doberdobske občine. Pogovor se skoro nehoti zasuka okrog prahu, ki ga dvigajo vozila po cesti. Devetaki - Doberdoba, Ronke, o obiških pri goriskem prefektu in o razgovorih o cestah, ki so bili na dnevnem redu teh obiskov, in občinskem palirju, ki mora tekati semtertja, da ugodni željam vseh občanov.

Pred nekaj leti je domači občinski svet ob nasprotovanju opozijskih svetovalcev in njim naklonjenega časopisa sprejel sklep o asfaltiranju glavne ceste skozi vas. Za stvar bi se morala poznati pokrajinska uprava, a ta je na večkratne zahteve Doberdobe ostala gluha in ker ni bilo več možnosti prenosa prahu v hišah ob cesti, so sami odločili, da jo asfaltirajo. Delo je stalo 2 milijona lir in prefektura je dosledaj v raznih obročih dala v ta namen že 1.200.000 lir, kar pomeni, da bi v najslabšem primeru, ko ne bi prefektura več prispevala iz svojega, cesta stala občinsko upravo le 40% od potrebne vsote. Dandanes ni več ne nasprotuje temu delu in tudi prvotni sporniki so nad tako urejeno cesto popolnoma navdušeni. Treba bi bilo pa, da bi se pokrajinska uprava vendarle spomnila na to cesti in da bi asfaltirala 4% km cestišč od Devetakov do Doberdoba in 2 km od Doberdoba do Sela. Pred leti je ista pokrajinska uprava na odločno zahtevno prebivalcev ceste asfaltirala del ceste od Ronk do Sela, sedaj bi bilo treba nadaljevati in zaključiti to delo. Nemišljeno je boriti se proti tuberkulozi, ko morajo občani hoditi v Tržič ali v Gorico po cesti, kjer se dvigajo oblaki prahu. Ako bi bila cesta asfaltna, bi po njej brez dvoma vozili števili, Goričani, ki hodijo z lastnimi vozili na delo v Tržič ali Ronke, ker je iz tega česta za 5 km krajša, po njej bi vozili tudi tovarnjaki, ki iz Jugoslavije prevažajo les v tovarno celuloze v Torviscosi. Obvezna cesta od Rdeče hiše do Tržaške ulice bi tako prišla do svoje veljave.

Olajšave za novo industrijo na Goriškem

Prve dni septembra je goriška trgovinska zbornica izdala posebno publikacijo, v kateri so zbrane določbe o olajšavah za podjetnike, ki bi postavili nove industrijske obrate v goriški pokrajini. Vse goriške občine ki ne štejejo več kakor po 10.000 prebivalcev, uživajo olajšave, ki jih določa poseben zakon iz leta 1957. V glavnem gre za olajšavo, ki zajema podjetja z manj kakor 100 delavci. Ta podjetja, ki se lahko bavijo z industrijo ali z obrtništvom, so prva dohodninskega davka za dobo 10 let od začetka obratovanja. Tržič je občina, ki šteje več kakor 10.000 prebivalcev. Zdjaj se pokrajinske oblasti še niso odločile, kakšne olajšave naj veljajo za nove podjetnike v Tržiču. Po vsej verjetnosti bo Tržič ponovno proglašen za industrijsko prosto cono. Vsi industrijski obrati na Goriškem, pa naj gre za nove ali pa za prenovitve starih, imajo pravico, da zaprosijo za posojilo iz Rotacijskega sklada za Trst in Gorico (Zakon št. 903, z dne 18. oktobra 1953). Posojila iz krožnega sklada se podeljujejo proti obrestim od 3 do 5%, posojila lahko dosežejo 50-75% vrednosti novih obratov in ene petine blaga in surovin na zalogi; taka posojila se podeljujejo za dobo do največ 15 let.

Kaj je videl na meji

Slučajno sem bil na izletih v obmejnem pasu med Jugoslavijo in Italijo prav ob peti občinski videmski sponoznam. Če ne bi listi za prejšnjih tednih, domneval bi, da se net brež svojega političnega obsevanja, da ni nikjer več nobenega napisa: »Pozor! Nad pesk in da se zato mirno premikajo množice sem pa tja, bi tega ne vedel, kot se tudi ljudje v obmejnem pasu tega niso zavedali. Kadar je neka ustanova, nekdo preobzraha postala običaj, pravo, redno vsakdanje življenje, ki ne potrebuje posebnih spominskih svečanosti, potem pomeni, da se je isto novo ustalo, pognalo korenine in postalo vsakdanje življenje brez dražljivega prizvoka novosti. Celoz razne kritike nadrobni tehnični zadevi so utihlele. Pa vendar se je treba potruditi in primerjati, kaj je v primerjavah s preteklostjo prineslo petletno obdobje obmejnega prometa.

Predvsem se ljudje z ene in drugi strani dobro poznajo, poznajo do podrobnosti dobre in slabe stvari obojaki državne meje. Z množičnim prehajanjem je vse odprto in izpostavljen javnosti in niso več močnice potvorbe in listih.

V obmejnem prometu se v večji meri, kot sicer, prepletajo množice obdelavci in čisto gospodarski deljavnosti in ne v izživalni primerjavi zborovanj in volilnih sestankov. Pravi zaradi tega je več popuščanja, priznavanja in izravnavanja kot v trgovini. Ostrine narodnega razlikovanja in gesla o sosedih pozabila.

Na jugoslovanski strani obmejnega pasu je vidna razlika v oblačilni paletji italijanski vzorci in modi, in so tudi globlje v notranjosti dežele, izven obmejnega pasu. Na italijanski strani je vidna razlika, v tem, kaj se kuha v lončih z vsem tem, kar prinese poplava obmejnega prometa čez mejo, in kaj globlje v Furlaniji. Tudi motorizirana prometna je več kot izven pasu.

Na kratko povedano: Italijanske klanine se širijo po jugoslovanski strani obmejnega pasu, kokiš, jajca, maslo in drugo povečujejo katorije na jedilnem listu na italijanski strani.

Pojenjuje odhajanje na začasna dela z jugoslovanske strani v italijansko območje pasu, ker nenohoma napreduje industrializacija v jugoslovanskih obmejnih krajih in ne morejo ljudje še doma opraviti svojih domačih in kmečkih del, kaj se je, da bi lovili posebni zaslužek na italijanski strani.

Obmejni promet ni povzročil neke posebne industrijske dejavnosti ne na eni in ne na drugi strani, pač pa je zelo uspešni trgovinski dejavnost na italijanski strani, usmerjenosti malih kmečkih posestnikov na jugoslovanski strani k kokišerji, proti pričakanju pa se ni zadosti razvil krajevni turistični promet. — ra —

Še o planinah in morju

Kako je bilo letos s turizmom — domačim in tujim v Sloveniji? Na raznih sejah pristojnih oblasti in v gospodarskih člankih so ugotovili, da letošnjih obisk tujih turistov in izpolnili pričakovanj, ki so jih v spomladanskih pripravah polagali vanj. Morajo niso bile niti toliko krive lastne napake, da smo namreč kar lepo pred sezono spremenili pojose in vpeljali cestne takse, ki nujno pri tujih turistihnih podjetjih in agencijah prevržje pričane o potnih stroških in celotni cenilneti letoviščnega izleta v Jugoslavijo. Po samih Slovencih vidimo, da so postali v veliki meri nezvesti svojim hribovskim letoviščnim postojankam in jo ucvrli letos, še bolj kot lani, na morje.

Nemci in Avstrijci, ki so bili nekoli glavna publika gorenjskih hotelov, so se motorizirali in si rajši poiščejo morske pešične kot pa zelene pasove travnikov preperežne z modrimi potoki in rekami.

Nagla industrializacija Slovenije je spravila v zadrego planinske kroge, ki le s težavo najdejo oskrbnike za svoje planinske kočje. Kje dobiti moškega ali ženske, ki bi šla za dva do tri mesece oskrbovat kočjo, ko pa čakajo vsakega v dolini celoletne nepretrgane službe tako rekoč za vsakim vogalom. V starostni sestavi planincev ne narasča ta

Ker me je izkušnja naučila, da je potovanje z vlakom ali z avtobusom na večje velesajamske prireditve v Jugoslaviji zaradi velikega števila obiskovalcev precej težavno, sem se to pot odločil, da pojdem na zagrebško prireditve s svojo staro avtomobilsko škatlo. Nova avtocesta iz Ljubljane do Zagreba je neskončno dolga ob deževnem vremenu, medtem ko se ti zdi znatno krajša, če se toplo septembrsko sonce smeje nad zelenimi hanci. Cesta teče gladko in brez križišč, posebni napisi te opozarjajo na stranska postajališča, kjer si lahko v miru prižgeš cigareto in gledaš za dvečimi avtomobili in tovarnjaki. Najbolj hitro hitijo Nemci, kakor da se jim strahovito ljudje. Človek bi dejal, da tak sofer lahko preide od ravne hrvatske nizine čez Dolensko na hribovito Gorenjsko, ne da bi videl drugega kakor asfaltni trak. Spraveval sem se, ali tak sofer sploh vidi prelep grad Otočec, grad Mokrice in še toliko lepih prizorov. Samo asfalt!

FILM SNEMAJO
Okrog Otočca snemajo film. To mora biti mudičen film, ker je vse naokoli nemogoče prespati. Šmarjetke, Rimske toplice, Otočec, Novo mesto: vse zasledeno. Nekaj kilometrov od glavne ceste, v Skočjanu, sem pa je našel prosto sobo v lični gostilni. Domačini mi pripovedujejo, da je hmelj dobro obrodil. Nisem vedel, da so tudi na Dolenjskem tako obsežna hmeljišča.

KAKO VOZIL PO ZAGREBU
Po »mirni noči« — glasna ura na vsakem zvoniku me je vsako uro opominjala, da sem za uro starejši — sem zopet zapeljal na avtocesto in srečno prikrmilil v Zagreb. Vsem

Tudi Trst na Dunaju

Na letošnjem jesenskem mednarodnem sejmu na Dunaju je razstavilo svoje izdelke 4336 razstavljavcev, od tega 1467 tujih iz 19 držav. Zanimivo je, da je bilo na velesajemu kar 1062 razstavljavcev iz držav Skupnega evropskega trga in samo 305 razstavljavcev s Področja za svobodno trgovinsko menjavo, kateremu pripada tudi Avstrija. Avstrijskih razstavljavcev je bilo 2869, od tega 2402 iz samega Dunaja.

CETE ZDRUŽENIH NARODOV V KONGU

Organizacija združenih narodov je poslala v Kongo 25.000 mož iz 11 držav, ki naj bi vzdrževali red, dokler se ne uredi razmere v novi državi ne uredijo. Posamezne države so poslale v Kongo: Maroko 3.250 mož, Etiopija 2.547, Tunizija 2.427, Ghana 2.389, Irsko 1.317, Gvineja 744, Švedska 628, Mali 574, Zdruzena arabska republika 520, Sudan 390 in Liberija 225 mož.

Zdruzena arabska republika je zdaj odgovorila svoje čete iz Konga, pričakuje pa prihod indonezijskega bataljona. Letalsko osebje, častniki in strokovno osebje je prišlo iz raznih držav, kakor iz Argentine, Brazzilije, Burme, Kanade, Ceylona, Danske, Etiopije, Indije, Jugoslavije, Librije, Nizozemske, Norveške, Pakistana in Švedske. Tudi od mednarodnih oddelkov na arabsko-izraelski meji je prišlo nekaj strokovnega osebja. Poljsko je Organizacija združenih narodov zaprosila, naj pošlje več strokovnjakov, toda Poljska vlada je odgovorila, da jih sama potrebuje doma.

GLADOVNA STAVKA RUDARJEV

V rudnikih Pertusola na Sardiniji je delavstvo pričelo stavkati pred dvajsetimi dnevi, da bi tako podprli svoje zahteve po boljših gospodarskih pogojih. Delavci so zaželi rodo in ostali v njih 200 m pod zemljo 18 dni. Pred dnevi so uvedli tudi gladovno stavko. Nekateri delavci so sprejeli v bolnišnico, ker jim je vlaga v rovu načela od gladi ošibljeni organizem. Stavka se nadaljuje. Pokrajinski svet bo razpravljal o položaju in Pertusoli dne 29. septembra.

ko hitro udeležba novega mladega rodu. Motorji in mopedi so odpeljali precejšnjo število mladine na druga neplaninska pota. Padlo je po eni strani število gorskih nesreč, se pa večkratno povečalo število mladih ljudi, ki se ponesrečijo na motorjih.

K tej »samokritiki« našega ljubljanskega sodruštva moramo pripomniti, da ni med primorskimi prebivalci, tako na primer Tržačani prav nič popustilo zanimanje za planine, to je za izlete v gore oziroma letovanje v gorah. To je povsem naravno. Človek si želi spremembe; v velikih mestih so kopalnišča močno oddaljena in če so blizu ni voda in njih seveda čista. Morja in pekočega sonca se mešča kaj rad naveliča.

Tudi letos je bilo mnogo Tržačanov polti v planinah, ne samo v italijanskih temveč tudi v slovenskih. Zdjaj se vedno bolj zanimajo za zahodne predelje Slovenije, Tolminko, Bovško in Trento. Skoda, da je gostinstvo prav v teh predelih premalo razvijeno in da se je začelo bolj razvijati šele v zadnjih letih. Hotelov je zdajcelo premalo, pa tudi cestno mrežo bo treba bolj razširiti in modernizirati.

Tržaški izletniki — večinoma gre za izletnike, ki ostanejo zunaj samo po dva do tri dni — so v splošnem v postrežbi zadovoljni; opažajo pa, da niso hribovski kraji dovolj preskrbljeni s sadjem in povrtino, čeprav niso viri teh pridelkov, Brda in Vipavska dolina, tako oddaljeni.

Iz Trsta v Zagreb čez Dolensko

onim, ki prvič potujejo v hrvatsko prestolnico bi svetoval, naj takoj na prvi ulici ustavijo vozilo in pol ure opazujejo, kako se razvija promet po njej. Ob straneh ulice teče tramvaj, vozila pa parkirajo kar sredi ceste. Večinoma so ulice tlakovane in niso gladke. Prehitivanje je menda povsem prosto, zato vidi vedno naravnost. Pri tem te druga vozila prehitujejo z leve in z desne strani. Kljub zelo številnim semaforom, paži na pešce, ker se ti gibljejo povsem prosto. Klavi tramvaj si sledijo neverjetno pogosto. Če sem prav razumel, je zelo v modi skakanje na vozilo in z vozila, kadar je tramvaj še ali že v teku. Pri tem ni velike razlike med moškimi in nežnimi spolom. Povsod po ulicah tuje evidenčne tablice, povsod gneča na razmeroma ozkih pločnikih in vse izložbe so okrašene za zagrebški sejem.

VSE ZASEDENO
Na Trgu republike sem srečal tri italijanske delavce, ki so te dni pripravljali izložbe v italijanskem paviljonu. Ti so me poučili, da je v hotelih tudi tukaj vse »zauzeto«, da pa moreš prespati pri zasebnikih, in sicer za 700 — 1000 dinarjev na noč. Zagreb je tudi sicer drag. Za 20 dinarjev te sodobno dvigalo z vgrajenimi fotocamlemi potegne do 14. nadstropja zagrebške neboričnika, s katerega je res krasen razgled na mesto. V poznih jutranjih urah je na tržnici mirgoleto toliko ljudi, da sem bil prepričan, da bo tržnica na mah prazna. Pa so me poučili, da je moj strah nepotreben, ker so pod

Takšen denar je dala skovati svetovna zveza »Universala li-goe« v nizozemski državni kovnici. Denar naj bi uporabljal kot plačilno sredstvo v mednarodnem prometu. Njegova vrednost je označena v esperantu, ki ga uporablja liga v mednarodnem obsevanju. »Stellos« velja 42 lir.

Pridobitve tržaškega pomorstva

DVE NOVI LADJI TRŽASKEGA LLOYDA
V tržaški ladjedelnici CRDA so 8. septembra postavili gredelj dvema turbinskima ladjama za družbo »Tržaški Lloyd«. Novi ladji bosta obsegali 24.000 bruto registrskih ton in bosta največji, kar jih je ta družba imela v svojih 125 letih poslovanja. Obe ladji bosta pluli na ekspresni progi Italija - Avstralija, in sicer s hitrostjo 23-24 vozlov, ki pomeni prav tako rekord za ladjevje Tržaškega Lloydja. Zanimivo so tudi družbi tehnični podatki novih turbinskih ladij: dolžina 214 m, širina 28,60 m, višina 17,10; na vsaki ladji bo 390 članov moštva. Pogonska stroja bodo izdelale ladjedelnice CRDA, turbin pa bosta vrste De Laval. V načrtu je ureditev ladjiskega prostora v skladu z nalogami, ki jih rešuje zveza med Italijo in Avstralijo. V prvi vrsti stoji ta zveza turistom, hkrati pa evropskim izseljencem. Zato bodo ladjiski prostori razdeljeni samo na dva razreda: 156 prostorov I. razreda in 6994 prostorov turističnega razreda. Posebej bo na ladji urejen skupni prostor; upoštevati je namreč treba, da bosta ladji na svojih progi dolgo časa na odprtem morju, in to kljub visoki plojni hitrosti. Na vsaki ladji bo kar 5 plavalnih bazenov. Potniki bodo imeli na ladjah na razpolago trgovino, zimski vrtec, frizerski in brivski salon, kino, televizijske naprave, bolnico, tiskarno, itd. Tri 13.000 tonske ladje, ki bodo do uvedbe novih še naprej plule na relaciji Italija - Avstralija, to so »Australia«, »Neptunia« in »Oceania«, bodo pozneje postavili na druge proge.

Isti dan so v Trstu pri Sv. Marku dali znamenje za začetek izdelave 42 tisoč tonske cezoceanske potniške ladije, hkrati z dvojčico, ki jo bodo zgradili v Genovi. To bo družba »Italia« uporabljala na progal proti Sev. Ameriki. Ladja bo imela turbinske motorje, ki ji bodo dajali hitrost 27 milj na

nirov. Lošinska ladjedelnica prevzema tudi popravila večjih ladij do 5.000 tni v kooperaciji, sama pa lahko popravlja na suhem ladje do 500 tni.

Tuja naročila za piransko ladjedelnico

Za desetimi vlečnicami sodben vlačilec

Piran, septembra
Prejšnji teden so splovili v piransko ladjedelnico enega izmed treh vlačilcev, ki jih je naročila Jugoslovanska rečno brodarstvo v Beogradu, a te dni izroči ladjedelnica drugemu rečnemu plemenu podjetju — Dunavskemu Lloydju (Sisak) — vlačilec »Biokovce«. Prav za to podjetje je piranska ladjedelnica izdelala že vrsto vlačilcev; s tremi, ki so še v delu, bo število vlačilcev zgrajenih v Piranu doseglo deset.

Ze same te suhe številke pričajo dovolj zgornovo o dejavnosti piranske ladjedelnice, ki se je iz majhnega podjetja, kjer so gradili samo lesene ladje, razvilo že v srednji ladjedelniški obrat, ki gradi že železne ladje s tomažo čez 1000 ton. V popravilo lahko sprejme ladje do 10.000 ton nosilnosti. Tako je prav zdaj v popravilu v ladjedelnici v Reki »Sniežnik«. Piranska ladjedelnica popravila seveda predvsem brodarstvo splošne plobe, ki danes plobove že po vsem svetu; saj je podjetje nastalo v sklopu splošne plobe in je še danes njena lastnina. Po Piranu se je razširil glas, da se bo ladjedelnica osamosvojila, menda že prihodnje leto. »Biokovce« je sodoben vlačilec opremljen s tremi motorji, ki razvijajo 1800 konjskih sil. Motorje je dobavila nemška tovarna Mack. Vlačilec bo plul po Donavi in bo lahko premagal brzice pred Zelezinimi vrati (Djerdapom), ki zelo ovirajo promet po Donavi, brez tuje pomoči, to je lokomotive, ki vozi po tiru ob bregu in pomaga ladjam, da se prebijejo čez te nevarne predele. Brzice imajo tu hitrost okoli 16 milj na uro. Zato bo Biokovce lahko s svojimi močnimi stroji razvil večjo brzino ter bo sam vlekkel vlak vlečnic čez brzice.

Tri vlečnice, ki so še v gradnji v piranski ladjedelnici — gredelj ene seže celo na cesto, ker je ladjedelnična pretresna — bodo zgrajene za prevoz trdega in tekočega tovora, medtem ko so bile prejšnje namenjene tekočemu tovoru. Nosilnost posameznih vlečnic znaša okoli 1000 ton.

Piranska ladjedelnica sodeluje z »Uljanikom«, veliko ladjedelnico v

Ladjedelnica v Malem Lošnju ima že svojo zgodovino. To je ena izmed prvih manjših ladjedelnic na Jadranu, v kateri so še nedavno gradili samo lesene ladje. Po drugi vojni so v ladjedelnico vložili več milijard dinarjev, da bi jo lahko uuposobili za graditev železnih ladij. Danes je v njej zaposlenih okoli 500 delavcev; tako daje ladjedelnica možnost zaslužka domačemu prebivalstvu na otoku, kjer sicer ni večje industrije. Oprema ladjedelnične omogoča graditev ladij, osebnih in tovarnih, do 1500 bruto registrskih ton. Ladjedelnica gradi tudi »hidrobuse« s krili iz aluminija, ki lahko prevažajo 300 potnikov. Ladjedelnična gradi ladje za »Lošinsko plovilnico« pa tudi za »Jadrolinijo«, ki bo do lahko prevzale tudi po 400 pot-

možnost zaslužka domačemu prebivalstvu na otoku, kjer sicer ni večje industrije. Oprema ladjedelnične omogoča graditev ladij, osebnih in tovarnih, do 1500 bruto registrskih ton. Ladjedelnica gradi tudi »hidrobuse« s krili iz aluminija, ki lahko prevažajo 300 potnikov. Ladjedelnična gradi ladje za »Lošinsko plovilnico« pa tudi za »Jadrolinijo«, ki bo do lahko prevzale tudi po 400 pot-

čilnosti; kitajski paviljon je podoben pagodi, italijanski paviljon ima zelo razčlenjeno obliko, vendar je bolj svetel, itd. V ruskem paviljonu sem si lahko ogledal avtomobil »Moksvič«, o katerem sem slišal toliko hvale. Ni ravno slab, le karoserija je malo pretežka. Rusi imajo tudi nekaj drugega, kar privlačuje obiskovalce: televizijska kamera te obprehodno snema in nato zagleda svoje obličje v vseh televizijskih aparatih v paviljonu. Za ogled sejma bi lahko rabil ves dan. Za razvedrilo pa se lahko odpelješ na sprehod v Maksimir, pa v živalski vrt.

REVOLUCIJA V PROMETU
Za vstop v živalski vrt plačaš 40 dinarjev, za fotografiranje zverjadi pa 50. Na to »postavko« nisem še nikjer naletel. Nazaj grede sem opazil, da so z odprtjem velesajma popolnoma spremenili promet v bližini razstavišča. Avtobusne postaje, smer prometa, vse je bilo različno od prejšnjega dne. Avtomobilov je v mestu bolj malo, zelo mnogo pa je konjskih vpreg.

Nazaj grede sem opazoval delo na poljih kraj ceste. Povsod je uporabljalo stroje, pridelke pa odnašajo s traktorji. Idilično razpoloženje mi je pokvaril neki vojaški tovarnjak, ki me je ob prehitovanju tako prišel, da mi je levi blatnik lepo zlikal za pet centimetrov od roba. K sreči je ostalo pri tem in tako sem zaključil izlet v Zagreb z malenkostno škodo. Sicer pa sem se tolažil ob pogledu na velike letake, na katerih piše: »Na cesti nisi same.« E. F.

Socialni UTRINKI

NEMCIJA SNUBI SPANSKE DELAVCE
V zadnjih mesecih je iz Španije odšlo okoli 25.000 delavcev v tujino, da bi tam našli boljše zaposlitev. Pred 8. rimski meseci je Zeh. Nemčija v Madridu odprla poseben urad za najemanje delavcev. Španci računajo, da je v tem času odšlo v Zah. Nemčijo 45.000 španskih delavcev, ki so z nemškimi predstavniki zaključili pogodbo za 4 mesece. Toda mnogo španskih delavcev odhaja v Zah. Nemčijo in v severne evropske industrializirane države tudi kot »turisti«, čeprav velja njihov vizum samo za 3 mesece. Kvalificirani delavci najdejo v tujini brez posebnih težav zaposlitev pod boljimi pogoji, kakor v Španiji. Plače so skoraj dvakrat tako visoke kakor na Španskem in življenjski stroški v tujini niso razmeroma (v primeri s plačami) tako visoki. Nekvalificiranim delavcem na Španskem so bile v zadnjem času znizane osnovne plače in s tem poslanih življenjski pogoji. Nekateri španske delavce so najeli nemški turisti na svojem potovanju po Španiji. Španski ministar za delo je v zadnjem času javno ožigal delo tujih agencij, češ da zvaljajo delavce v tujino.

ITALIJANSKI DELAVCI ODHAJAJO TUDI SKRIVAJ
Francoska policija je na francosko-italijanski meji aretirala štirinajst Italijanov, ki so prišli v Francijo čez prelaz Sv. Bernarda. Prišli so iz Sicilije upajoče, da bodo našli zaposlitev v Franciji ali pa v Zah. Nemčiji.

PROTI LENUHOV V SOVIJSKI ZVEZI
Leonid Iljičev, načelnik propagandnega oddelka centralnega komiteja sovjetske komunistične stranke, je na sestanku obsojil tiste, ki delo kruh ne da bi ga zaslužili. Še bolj odkrito je nastopil Viktor Kaminjin proti tistim, ki mislijo, da si bodo zagotovili bodočnost na stroške drugih s tem, da pristopijo v stranko. Obsojil je tiste, ki mislijo, da je smoter življenja v tem, da redno zahajajo na ples in da tako plešejo, da zbujejo pozornost drugih. Število parasitov ni bilo sicer v sovjetski družbi še nikdar tako majhno, treba pa je vsekakor nastopiti proti lenuhom. Za takšne pojave nosijo krivdo tudi starši.

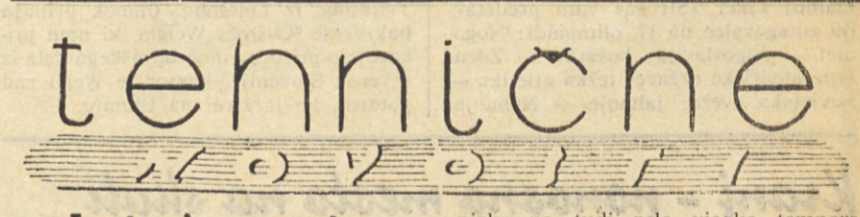
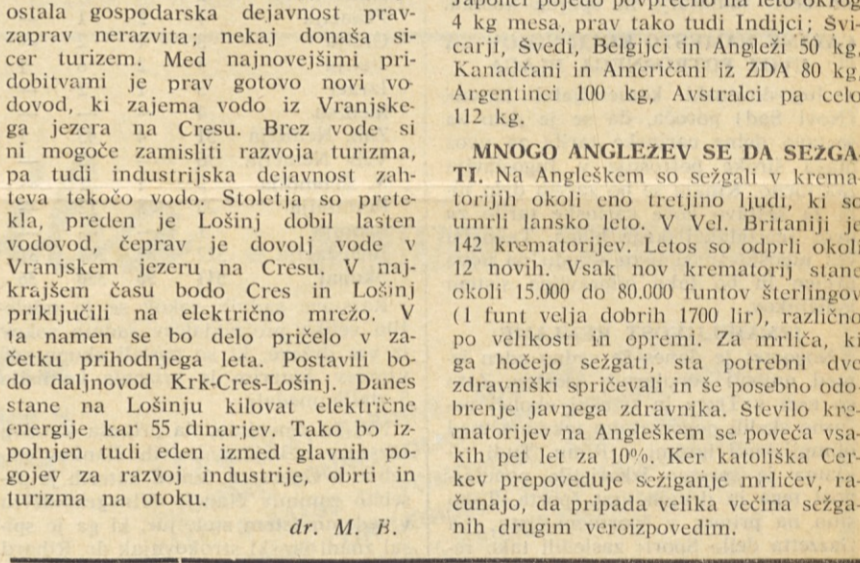
KJE POJEDO NAJVEČ MESA
Pred kratkim je organizacija za kmetijstvo in prehrano (FAO) izdala zanimivo študijo o razpoložljivosti prehranjevalnega blaga v 32 državah v času od leta 1939 do leta 1959. Študija vsebuje zanimive podatke za biologe in sociologe. Med državami, v katerih pride povprečno 2000 kalorij dnevno na osebo, so Kitajska, Japonska in Pakistan (v Indiji 1880 kcal); 3000 kcal na dan imajo Belgija, Argentini, Kanada, Američani iz ZDA, Avstrali, itd.; več kakor 3000 Svirajci, Kanadčani, Američani iz ZDA, Avstrali, itd.; Japonci pojedo povprečno na leto okrog 4 kg mesa, prav tako tudi Indijci; Svirajci, Svedi, Belgijci in Angleži 50 kg, Kanadčani in Američani iz ZDA 80 kg, Argentinci 100 kg, Avstranci pa celo 112 kg.

MNOGO ANGLEŽEV SE DA SEZGATI
Na Angleskem so sezgali v krematorijih okoli eno tretjino ljudi, ki so umrli lanske leto. V Vel. Britaniji je 12 krematorijev. Letos so odprli okoli okoli 15.000 do 80.000 funtov šterlingov (1 funt velja dobrih 1700 lir), različno po velikosti in opremlitvi. Za mrliča, ki ga hočejo sezgati, sta potrebni dve zdravniški sprejeti in še posebno odobrenje javnega zdravnika. Število krematorijev na Angleskem se poveča vsakega pet let za 10%. Ker katoliška Cerkev prepoveduje seziganje mrličev, računajo, da pripada velika večina sezganih drugim veroizpovedim.

IZOTOP I NAMESTO RADIA NA URAH
Ameriška komisija za atomsko energijo je sprožila misel, da bi za označbo števil in kazalcev na urah v bodoče uporabljali »trijci«, to je radioaktivni izotop vodika namesto radija, ki je prav gotovo človeškemu zdravju bolj škodljiv. S tem izotopom bi pripravili ustrezen lek. Trijci je radioaktivna snov, ki oddaja samo žarke beta, in to z oslabilnim učinkom, ne pa žarkov gama, ki bolj prodirajo v organe. Njegov žarki beta niso tako močni, da bi prodirali skozi steklo na urah in skozi zunanji sloj kože. Zato je ta snov bolj priporočljiva za omejeno uporabo. Trijci je v plinskem stanju, vendar ga bodo navezali na organsko molekulo, da bodo z njim lahko pripravili lak. Doslej je za označbo števil na urah uporabljali radij, kakršnega najdemo v naravi, da bi z njegovim izžarjevanjem osvetljevali številke; toda radij, ki so ga v ta namen uporabljali že od leta 1914, izžareva tri vrste žarkov: alfa, beta in gama ter je do neke mere škodljiv človeškemu zdravju. Računajo, da zapesna ura, ki jo imamo na roki 16 ur dnevno, odda na leto 14,5 rema. (Rem je krajša beseda za roentgenov ekvivalent man) ter predstavlja količino izžarjevanja, ki jo vsrka človeški organizem in proizvaža isti biološki učinek kakor vsrkavanje enega roentgena žarkov X ali žarkov gama). Računajo, da ena ura, ki je prevečena z radijem, pomnoži množino naravnih radioaktivnih snovi v prostoru za 1,1%; vsekakor so strokovnjaki mnenja, da bo uporaba trijca mnogo manj škodljiva kakor uporaba radija.

PLASTOLEN — NOVO ANGLESKO VLAKNO
Neki angleški tovarni se je po dveh letih posrečilo izdelati novo umetno snov, ki je kakor vse umetne smole uporabna za najraznovrstnejše namene. Nova smola pa kaže izredno pripravnost za izdelovanje zaščitnih oblačil. Osnovna sestavina smole je »terylene«, ki ga na poseben način spajajo s polivinilom. Poizkusi so pokazali, da se z novo smolo morejo izdelati odlična sotorna platna, neopropustne obloge za bazene, platna za železniške vozove, itd. Izdelki iz tega novega vlakna zadržijo zelo

nizke pa tudi zelo visoke temperature, poleg tega je »Plastolen« negorljiv in zelo odporen proti kislinam. Posebna lastnost je tudi v neobičajni upogljivosti, tako da lahko uporabljamo plastolen za izdelovanje zaščitnih obklov navadne tkanine. Obлека iz plastolena ne bo imela nikoli madežev, ker se je masne snovi ne primejo. Plastolen so Angleži razstavili tudi na zagrebškem velesajmu.

Izotopi namesto radija na urah
Ameriška komisija za atomsko energijo je sprožila misel, da bi za označbo števil in kazalcev na urah v bodoče uporabljali »trijci«, to je radioaktivni izotop vodika namesto radija, ki je prav gotovo človeškemu zdravju bolj škodljiv. S tem izotopom bi pripravili ustrezen lek. Trijci je radioaktivna snov, ki oddaja samo žarke beta, in to z oslabilnim učinkom, ne pa žarkov gama, ki bolj prodirajo v organe. Njegov žarki beta niso tako močni, da bi prodirali skozi steklo na urah in skozi zunanji sloj kože. Zato je ta snov bolj priporočljiva za omejeno uporabo. Trijci je v plinskem stanju, vendar ga bodo navezali na organsko molekulo, da bodo z njim lahko pripravili lak. Doslej je za označbo števil na urah uporabljali radij, kakršnega najdemo v naravi, da bi z njegovim izžarjevanjem osvetljevali številke; toda radij, ki so ga v ta namen uporabljali že od leta 1914, izžareva tri vrste žarkov: alfa, beta in gama ter je do neke mere škodljiv človeškemu zdravju. Računajo, da zapesna ura, ki jo imamo na roki 16 ur dnevno, odda na leto 14,5 rema. (Rem je krajša beseda za roentgenov ekvivalent man) ter predstavlja količino izžarjevanja, ki jo vsrka človeški organizem in proizvaža isti biološki učinek kakor vsrkavanje enega roentgena žarkov X ali žarkov gama). Računajo, da ena ura, ki je prevečena z radijem, pomnoži množino naravnih radioaktivnih snovi v prostoru za 1,1%; vsekakor so strokovnjaki mnenja, da bo uporaba trijca mnogo manj škodljiva kakor uporaba radija.

PLASTOLEN — NOVO ANGLESKO VLAKNO
Neki angleški tovarni se je po dveh letih posrečilo izdelati novo umetno snov, ki je kakor vse umetne smole uporabna za najraznovrstnejše namene. Nova smola pa kaže izredno pripravnost za izdelovanje zaščitnih oblačil. Osnovna sestavina smole je »terylene«, ki ga na poseben način spajajo s polivinilom. Poizkusi so pokazali, da se z novo smolo morejo izdelati odlična sotorna platna, neopropustne obloge za bazene, platna za železniške vozove, itd. Izdelki iz tega novega vlakna zadržijo zelo

V Florenci so nedavno priredili 20. dni teden. V zadnjih letih se florentinski kroj vedno bolj uveljavlja po svetu. Na naši sliki vidite dekle v stvi volneni obleki, kakor

Italijanski glas o beograjskem sejmu

»Beograd je mesto specializiranih sejmov«. Pod tem naslovom je rimski gospodarski dnevnik »Il Globo« (7. 9.) objavil daljši članek. List omenja, da so bili zaključki letošnjega tehničnega sejma v Beogradu zadovoljivi, čeprav se vrednost zaključenih poslov v bistvu ne razlikuje od vrednosti poslov zaključenih v letu 1959. Uvoznih poslov je bilo letos manj kakor lani. »Il Globo« pripominja, da se je to zgodilo zaradi verjetne skorajšnje valutne spremembe v Jugoslaviji, pa tudi zaradi nedavne uvedbe novih carinskih predpisov za uvoz reprodukcijskega blaga iz tujine. V okviru letošnjega sejma tehnike je bila prvič prikazana tudi uporaba jedrske energije v gospodarstvu, vendar bolj s poučnega kakor s trgovskega vidika. Stevilo kemičnih tovarn je bilo letos manjše kakor lani, in sicer zaradi tega, ker so imela ta podjetja priliko, da svoje proizvode razstavijo na specializirani razstavi kemične industrije, ki je bila v Beogradu meseca junija.

Beograd je mesto specializiranih sejmov. Letos bosta v jugoslovanski prestolnici še dve specializirani prireditvi, in sicer obrtniški sejem in pa sejem knjige. Specializacije posameznih prireditev se organizatorji striktno držijo, in sicer v prepričanju, da to olajšuje trgovinsko dejavnost na posameznih prireditvah. Druga značilnost beograjskega velesajma je v tem, da so vsi razstavljeni proizvodi razstavljeni ne po državah, temveč po blagovnih vrstah. To je najnovejša težnja Mednarodne zveze sejmov in po tem se bo ravnal tudi prihodnji mednarodni sejem v Milanu. Letošnjega sejma tehnike se je udeležilo 42 italijanskih tovarn, po večini s področja orodnih strojev.

ZIVAHNA GRADBENA DEJAVNOST V SLOVENIJI

Tudi v letošnjem letu je gradbena dejavnost tolkila lanske rekorde, saj se je povečala v primeri z lanskim letom za 24%. Industrija gradiva ne zmaguje potreb te dejavnosti in zaostaja. Za cement se pulijo gradbene podjetja in komaj čakajo, da bodo velike investicije za obnovo starih slovenskih cementarn kmalu končane in da bodo pretakale na gradbišča neomejene količine cimenta. Težave so tudi z betonskim profilnim železom in celo z mehkim žaganim lesom, tako da so morali začeti varčevati z lesom. Opeke in strešnikov je za sedaj še dovolj. Najtežje je z ravnim okenskim steklom, ki so ga morali začeti uvažati; edina tovarna te vrste stekla v Pančevu ne more še zdaleč ne kriti potreb po ravnem steklu. Pri sedanjih mrzlih gradnji primanjkuje tudi instalacijske potrebščine, kot na pr. kadi, šivne cevi, radiatorji in spojna kolena.

CARINE NAMESTO KOLIČNIKOV NA UVOZ POTROSNEGA BLAGA

»Jugoslovanski komercialni bilten« (Novi Sad) poroča, da se je delo za sestavo delne carinske tarife za uvoz blaga široke potrošnje v Jugoslavijo zaključilo. Kmalu se bo začelo delo tudi za sestavo nove carinske tarife za uvoz reprodukcijskega blaga. Tako bo ves jugoslovanski uvoz kmalu na novo urejen in bo tako odpravljen sistem količnikov.

IZNAJDLJIVOST REKLAME

Nogomet je danes še vedno eden izmed najbolj popularnih športov. Zato so tudi v Trstu in tržaški okolici pozorno sledili nogometnim tekmam med olimpijskimi igrami v Rimu. Tudi reklama je spretno izkoristila popularnost tega in drugih vrst športa. Tako smo na primer v športnem listu »La Gazzetta dello Sport« zasledili tako reklamo: Liker »Strega« vam predstavlja zmagovalce na 17. olimpiadi: Nogomet — Jugoslavija; košarka — Združene ameriške države; težka atletika — Sovjetska zveza; jahanje — Nemčija.

Kranj — ponosno mesto na skali

(Ob devetstoletnici njegovega obstoja)

(Ob 900-letnici obstoja)
Kranj, metropola Gorenjske, praznuje letos 900-letnico obstoja. S svojo edinstveno lego med slovenskimi mesti je Kranj kakor trdnjava. S treh strani ga morajo zavzeti z naskokom, samo z ene strani, s severne, je zavezan položeno zaledjem. Dve reki ga obkrožata: po eni strani teče mogočna Sava, po drugi strani pa se vije tiho v globokem kanjonu Kokra, ki se prav pod Kranjem združuje s Savo. Danes je Kranj sicer že moderniziran, pročelja hiš obnovljena, ulice negovane, toda še pred dobrim pol stoletjem je bil Kranj kakor starinsko mesto iz srednjega veka, kljubujoč vsem tokom časa in živčev v skoraj patriarhalnem vzdušju. Pa se ga je tudi dotaknila burja novih časov, najprej po prvi svetovni vojni in potem še po drugi... Kranjčani, ki so bili že od nekdaj znani po svojih zbadljivkah, so takrat štiri gorenjska mesta označili z naslednjo kitico:

Bela Ljubljana,
črn je Kranj(j),
pisana Loka,
Kamnik pa usr...

Posebno dosti nam o nastanku mesta Kranja ni znanega. Vemo samo, da je bilo ime Creina zabeleženo prvič v starih zapisih iz leta 1060. Šele v prvi polovici 13. stoletja je bil Kranj prvič omenjen kot mesto. Potem je Kranj preživel razne peripetije, več hudega kot dobrega: mimo njega so šle vojske, lakota in tudi druge stiske mu niso prizanesle, da, tudi potres leta 1895 ga je razgibal, pa mu ni mogel do živega, ker je Kranj zgrajen na trdnih temeljih in kakor pravo gorenjsko mesto žilav in odporen, kakor so žilavi in odporni njegovi prebivalci. V tistih časih je bilo mesto središče trgovske in obrtniške dejavnosti na Gorenjskem. Tedenski sejmi so vedno privabljali obilico podeželskega ljudstva v mesto, ki so prinesli svoje prideleke mešanom v nakup, leti pa so z raznovrstnim blagom in obrtniški izdelki postregli deželanom. Solidno blago, so lidne cene, to je bilo geslo kranjskih trgovcev in obrtnikov in to, kar so si pridobili, so si pridobili s pridnostjo in poštenostjo.

Seveda tudi v drugi svetovni vojni Kranju ni bilo prizaneseno. Okupator-

Prva sončna peč v Jugoslaviji Rude se topijo kot led na soncu

Dne 22. avgusta 1960 je na Bernardinu nad Piranom in Portorožem začela delovati prva sončna peč v Jugoslaviji. Pomembnemu dogodku je prisostvovalo le malo ljudi, ker je peč šele v poskusnem obratovanju. Po dveh letih načrtovanj in meritev je Metalurški inštitut ljubljanske univerze izdelal in montiral napravo, ki izkorišča sončno energijo namesto elektrike ali drugih virov energije. Posebno za topljenje nekaterih rudnin, pomembnih za atomistiko, je sončna energija pogoj, saj edina daje res čiste proizvode.

Ze prvi dan poskusnega delovanja nove sončne peči so bile dosežene v žarišču toplote do 3000 stopinj Celzija. Glinica, boksitna opeka in podobno so se topili kot led na soncu. Z nabavo brušenih zrcal in še z nekaterimi drugimi izboljšavami upajo doseči s piransko sončno pečjo tudi toploto nad 4000 stopinj Celzija.

Predstojnik Metalurškega inštituta prof. inž. dr. Ciril Rekar in inž. Muster, sta pojasnila navzočim gostom tu-

di elektronske naprave, ki avtomatično skrbijo, da se zbiralna zrcala obračajo nenehoma za soncem.

KAKO DELUJE PEČ?

Veče število zrcal lovni sončne žarke in jih odbija v skupno vdolbeno zrcalo v stolpu »peči«. Tako zbrane žarke odbija zrcalo še bolj zgoščene v okrog 50 cm oddaljeno žarišče, kjer znaša njihova energija zaradi osredotočenosti približno 1 kilowatt, toplota pa od 2500 do 3500 stopinj, seveda je odvisna od moči sončnih žarkov, se pravi od čistote ozračja in višine sonca na nebu. Vso jesen bodo strokovnjaki, med njimi tudi inž. Golias, izpopolnjevali avtomatizacijsko napravo, ki se ne deluje brezhibno, prihodnje spomlad pa bo sončna peč že lahko redno obratovala in služila deloma najrazličnejšim poizkusom v okviru Metalurškega inštituta, deloma pa preizkušnji potrebam naše kemične in kovinarske industrije, kakor tudi našim atomskim inštitutom.

DVE MEDNARODNI PRIREDITVI GOSPODARSKEGA RAZSTAVIŠČA

MEDNARODNI SLOVES VINSKEGA SEJMA

Ljubljana, sept. 1960

Letos je priredilo Gospodarsko razstavišče že šestič Mednarodni vinski sejem, ki si je v tej, sicer kratki dobi pridobil takšen mednarodni položaj in sloves, da lahko zabeleži zavidanja vredno mesto v svetovnem merilu ocenjevanja vin. Na ta sejem prihaja vsako leto več razstavljalcev vinskih vzorcev, komercialistov in potrošnikov iz vseh krajev sveta; kajti diplome in kolajne jugoslovanskega vinskega sejma so povsod upošteevane in so imele doslej že ugoden vpliv na prodajo. Letos se je pridružila sejmju še razstava grozdja in naravnih sadnih sokov, ki je za ta trg prav v današnji dobi velikega pomena.

Sejem so odprli 3. septembra s pokušnjo vin in sadnih sokov. Dan prej pa so se zbrali v festivalni dvorani predstavniki vinogradniških gospodarstev, vinarskih zadrug in podjetij ter vinarski strokovnjaki k slovesni razglasitvi rezultatov letošnjega ocenjevanja vinskih vzorcev in sadnih sokov. Najvišje priznanje »Sampion 1960« je ocenjevalna komisija podelila najboljšim jugoslovanskim vinskim vzorcem; Slovenija je prejela 26 zlatih, 98 srebrnih in 5 bronastih medalj. Dovolj zgovoren je že sam pregled razstavljenih vzorcev in rezultatov ocenjenih vin:

Vzorci	Zl.	Sr.	Br.
Avstralija	38	9	28
Avstrija	53	9	41
Kanada	2	—	—
Francija	7	2	1
Grčija	3	1	2
Italija	9	2	6
Izrael	3	1	2
Mehika	4	—	—
Zah. Nemčija	51	4	45
Vzh. Nemčija	6	—	5
N. Zelandija	2	1	1
Romunija	20	8	12
Spanija	1	—	—
Jugoslavija	312	59	207
Skupaj	511	96	350

Razstave sadnih sokov se je udeležilo veliko proizvajalcev sadnih sokov iz vse države, ki so poslali skupno 60 vzorcev, katerim je priznala komisija 5 zlatih medalj.

Naj še omenimo, da prinaša katalog razstave nekaj zanimivih člankov posebno o vinarstvu, izmed katerih je posebno zanimiv članek »Vinogradništvo v sedemnajstem stoletju«, ki ga je spisal znani vinski strokovnjak dr. Rihard Teltcher iz Londona. Članek prinaša bakoročne krištofa Weigla, ki nam prikazuje prizore vinogradniškega dela iz severne Slovenije, kamor je Weigl rad potoval, ko je živel na Dunaju.

ji so se tu vedli že kot gospodarji, pa njihove slave je bilo konec ob vztrajnem odporu slovenskega ljudstva. Po prvi svetovni vojni se je Kranj industrializiral. Na Goštevju so nastale številne tekstilne in druge tovarne in mesto je zaživelo v polnem razmahu. Skratka: Nekdaj povsem obrtniško mesto se je razvilo v industrijsko in danes mu že pravijo slovenski Manchester. Začetni kapital so založili večina tujci, Čehi in češki Nemci, ki se jim je bogato obrestoval. Danes obratujejo vse te tovarne v veliko večjem obsegu in zaposlujejo na tisoče delavcev.

Pomembno je mesto tudi kot kulturno središče Gorenjske. Precej med Slovenci znamenitih mož je bivalo v Kranju. Nekaj let je tu izvrševal odvetniške posele naš veliki pesnik Prešeren in tudi tukaj umrl ter bil pokopan na kranjskem pokopališču. Pesnik Simon Jenko je tu spesnil svoje najlepše pesmi in v tem mestu umrl; pisatelj Janez Mencinger je tukaj pisal svoje satirične spise in Ivan Tavčar je kot koncipient usmerjal prve korake v družbeni in literarni svet. Kranj je že nekoč imel svojo gimnazijo, ki pa je bila ukinjena menda zaradi narodne gorečnosti dijaštva, leta 1896 pa ponovno vzpostavljena. Kranjski mešanji so radi podpirali ubožne dijake s kosilom ali večerjo, o čemer piše pohvalno ameriški rojak dr. Fr. Javh-Kern, ki je v zadnjih letih prejšnjega stoletja obiskoval kranjsko gimnazijo. O Kranju samem pa pravi, da ni v nobenem mestu zrak tako čist in poživlajoč, kot je v Kranju.

Vsakoletni Gorenjski sejem v Kranju se je tudi letos dobro obnesel. Veliko število obiskovalcev je potrdilo nenehno zanimanje za to prireditvi, ki je bila letos v znamenju turizma in tujškega prometa. Sejmju sta bili priključeni dve razstavi: razstava o zgodovini kranjskega mesta in okolice in zgodovina delavskega gibanja pred vojno in uporniškega gibanja med vojno. Gorenjski sejem je sicer bolj krajnega pomena, za Gorenjsko pa vsekakor važen doprinos k dvigu in napredku narodnega gospodarstva.

Naj bo tudi v bodoče ponosnemu Kranju še večji razcvit in blaginja!

—om—

Kmetijska zadruga v Trstu

Ul. Foscolo 1 - tel. 94-386

Podružnice: Trst, Ul. Flavia 23

Miljo, Ul. Roma 1

Nudimo vam vse potrebščine za vinogradništvo, poljedelstvo in živinorejo!

adriaimpex

V. Geppa, 9 - Tel. 38-770, 29-135

EXPORT — IMPORT

Raznovrstne kompenzacije

TOVARNA IGRAČ IN KOVINSKIH IZDELKOV

MEHANOTEHNIKA

IZOLA

Obiščite nas na Zagrebškem velesejmu v paviljonu IX, stand 524 - Novost za otroke: Miniaturna elektromotorji in tehnične sestavljake!

Splošna trgovska

KOPER

EXPORT

IMPORT

nudi svoje usluge pri IZVOZU in UVOZU vsem cenjenim naročnikom — Usluge vrši solidno in poceni — Se priporoča

JUGOLINIJA

Održava osam linija 1 to:

Sjeverna Evropa (tjedno) iz Jadrana do Londona i luka Severne Evrope.
Sjedinjene države Amerike u zajednici s Plovkom, Piran (desetdnevno) iz Rijeke do New Yorka, Philadelphije i Baltimora.

Južna Amerika (mjesечно) iz Jadrana do Buenos Airesa.
Levant (tjedno) iz Jadrana do Latakije, Beirut i Aleksandrije.

Iran, Irak (svaki mjesec i pol) iz Jadrana do Khorramshahra.
Indija, Pakistan, Burma (mjesечно) iz Jadrana do Ranguna.

Daleki Istok — Ekspresna (mjesечно) iz Jadrana do japanskih luka.
Daleki Istok — Brza pruga (dvojnemesečno) iz Jadrana do Kine i Japana.

Na svim prugama plove 35 brzih i modernih brodova, koji imaju preko 230.000 tona nosivosti, rashladni prostor, tankove za biljna ulja i 470 putničkih mjesta.

IZVOZNICI — UVOZNICI
PREVOZITE ROBU BRODOVIMA »JUGOLINIJE«

▲ Avtobus »A 3000 S« - 32 sedišev, karoserija TAM

Tovarna Avtomobilov Maribor

PROIZVODNJA PIONIR:

Kamioni »PI 561«, 3 t.
Avtobusi »PB 56«, standardni in turistični, 25 sedišev.

Specialna vozila: prekučniki, kamioni — hladilniki, cisterne za odvoz fekalij.

REZERVNI DELI ZA VSA VOZILA
ODKOVKI, VZMETI, SILUMENSKI ODLIVKI.
Vse informacije daje TAM, prodajalne TAM ter zastopstva po vseh večjih mestih.

TOVARNA AVTOMOBILOV MARIBOR

Novi proizvodi TAM-a kamion »TAM 2000«, 2 tona nosilnosti

TVORNICI PUMPI I BRODSKE OPREME

RIJEKA - Ul. Borisa Kidriča 28

Brzojavni: BENCIC — Telefoni: Direktor: 36-67,
Kom. dir.: 20-58, Fin. dir.: 20-12; Nabavno: 36-68,
Centrala: 36-23, 36-24, 36-25 i 36-26.

»Rikard Bencić«

PROIZVODI:

Pumpe za ubrizgavanje goriva
Napojne pumpe za gorivo
Regulatore brzina
Filter za gorivo
Elemente pumpe za ubrizgavanje goriva
Rasprskivače goriva
Ventile pumpe za ubrizgavanje goriva
Propelere za brodove
Osovinske uređaje
Brodске mehaničke telegrafe
Brodсka okna i prozore
Ručne stapne sisaljke za vodu i gorivo
Ventile za vodu, paru i gorivo
Zasune, pipce i ostalu armaturu.

MARIBORSKA LIVARNA

HEROJA JEVTIČA 11
TELEFON 39-63 do 87

NAŠI PROIZVODI:

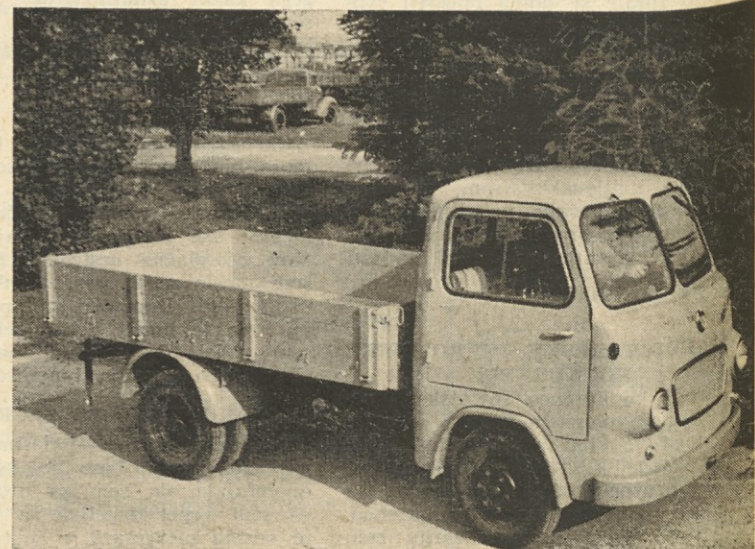
- Vlečeni proizvodi bakrenih zlitin (vlečena medenina in varilna žica)
- Odlitki zlitin barvnih kovin
- Tisnjenci zlitin barvnih kovin
- Bloki barvnih kovin
- Armature
- Gradbene okovje
- Kopalne peči
- Industrijske cevi

Obvešča o svoji proizvodnji 1960:

PROIZVODNJA DIESEL VOZIL:

Kamioni »TAM 4500«, 4,5 t.
Avtobusi »A 3000 S in T«, standardni in turistični, 32 sedišev.
Specialna vozila: prekučniki, kamioni — hladilniki, gasilska vozila, cisterne za odvoz fekalij, cisterne za polivanje ulic, vozila za odvoz smeti.
Kamion »TAM 2000«, 2 t.

Vesnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Višje draginjske doklade v trgovini

Zaradi zvišanja življenjskih stroškov je bila za tromesečje avgust - september - oktober določena nova draginjska doklada za trgovinske nameščence.

URADNIKI			
KAT. A	skupina A/1	osebje z vodilnimi nalogami	
	skupina A/2	vodja tehnične ali upravne službe:	
		Moški	Zenske
		dnev. mes.	dnev. mes.
		240,—	6.240
		240,—	6.240

KAT. B			
skupina B/1	načelnik urada, nadzornik, glavni blagajnik itd.		
skupina B/2	vodja oddelka, dopisniki, skladiščniki, špediterji itd.		
skupina B/3	prevajalec, stenograf, strojepis v tujih jezikih, vodja trgovine itd.:		
nad 21 let	171,—	4.706	157.50
od 20-21	157,—	4.080	135,—
		3.523	

KAT. C			
skupina C/1	redni računovodja, navadni blagajnik, blagajničarka v trgovini, navadni dopisniki in uradniki		
skupina C/2	pomočnik računovodje, dodeljeni računskim strojem, iz-		

terjevalci, vetrinisti, skladiščniki prodajalci, nameščenci dodeljeni pakiranju itd.:

nad 21 let	134,50	3.497	177,—	3.402
od 20-21	129,50	3.367	110,50	2.873
od 19-20	124,50	3.237	99,50	2.587
od 18-19	114,—	2.964	92,—	2.392
od 17-18	98,50	2.561	84,50	2.197
od 16-17	91,—	2.366	78,50	2.041
pod 16 let	75,—	1.950	70,—	1.820

URADNIKI PRIPRAVNIKI				
	Moški	Zenske		
	dnev. mes.	dnev. mes.		
nad 21 let	103,—	2.678	89,50	2.327
od 20-21	98,—	2.548	85,—	2.223
od 19-20	95,50	2.437	81,—	2.080
od 18-19	89,50	2.323	77,—	1.846
od 17-18	75,50	1.963	64,50	1.677
od 16-17	71,—	1.846	61,50	1.599
pod 16 let	56,50	1.469	53,50	1.391

DELA VCI				
	Moški	Zenske		
	dnev. mes.	dnev. mes.		
nad 21 let	114,—	2.964	99,50	2.587
od 20-21	109,—	2.834	95,—	2.470
od 19-20	106,—	2.756	89,—	2.314
od 18-19	99,—	2.574	78,50	2.041
od 17-18	84,—	2.184	71,50	1.859
od 16-17	79,—	2.054	68,—	1.768
pod 16 let	63,—	1.638	59,50	1.547

VAJENSKI DELAVCI				
	Moški	Zenske		
	dnev. mes.	dnev. mes.		
nad 20 let	96,50	579	82,—	492
od 18-20	90,—	540	69,—	414
od 16-18	71,—	426	61,—	366
pod 16 let	56,—	336	53,—	318

KRONIKA

V SPOMIN BAZOVIŠKIM ŽRTVAM. V nedeljo popoldne je bila v Bazoviški proslava 30. obletnice usmrtitve Bidovca, Miloša, Marušiča in Valentiča, ki jih je izredno fašistično sodišče na zasledanju v Trstu obsodilo na smrt. Spominsko proslavo je odprl domoljub Rudolf Križmančič, nato so spregovorili Vjekoslav Ladavac iz Pulja, tovariš Vladimirja Gortana, ki je bil usmrčen kot istrski borec, nadalje dr. Jože Deleklava, Maria Berneticova in dr. Pincherle, ki je nastopil v imenu Vsestranske zveze političnih prognancov. Ostanimu Italijani in Slovenci naše pokrajine, vedno združeni v imenu vsepadnih proti novemu fašizmu, za bratstvo med narodi, za mir v prihodnosti, za socialno gorečnost in svobodo vseh.

LESTVICA PROFESORJEV SLOVENSkih SREDNjih SOL
Solski skrbnik v Trstu sporoča, da so na oglasni deski Skrbništva v ulici Duca d'Aosta 4 na vplegled med 10. in 12. uredi dopolne lestvice profesorjev srednjih sol s slovenskim učnim jezikom, ki so v smislu zakona št. 248 z dne 13. marca 1958 vpisani v posebni seznam.

IZPITI NA SLOV. OBRTNIH SOLAH
V jesenskemu roku 1960 so opravili nižji tečajni izpiti Državne nižje industrijske strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu (Rojan) naslednji dijaki:
1. pred izpitno komisijo v Trstu: Dušan Bandi, Josip Bogatec, Edvin Komar, Stanislav Kranjec, Zdenko Majcen, Boris Marzi, Albin Omari, Marij Srebrnik, Vladimir Svetina, Zmagoslav Vouk; Zofija Prašal.
2. pred izpitno komisijo na Opčinah: Vladimir Škerlavaj, Boris Stegel, Ivan Vidali.
3. pred izpitno komisijo v Nabrežini: Božič Antonč, Ivan Fabjan, Bruno Ferfolja, Aleksander Tenca, Franc Tenca.

NAŠE SOŽALJE DANILO NEDOH
V ponedeljek je v Trstu nenadoma umrl Danilo Nedoh, ravnatelj uvoznega in izvoznega podjetja CGR. Bohaleh je že dalj časa, a vendar ni nihče pričakoval, da ga bo smrt ugrabila tako naglo. Rodil se je pri Sv. Jakobu pred 47 leti, kot sin slovenskega železničarja. Sodeloval je v osvobodilni borbi kot pomorščak v Dalmaciji. Izredna udeležba pripadnik obhoda narodnosti na pogrebu je pokazala, kakšen ugled je rajni užival v Trstu splošno, zlasti pa v slovenskih krogih.
V Svetem pri Komnu je umrla Marija Colja, v Ljubljani domačinka iz Standreža Marija Brajnik, mati znanega tenorista Mira Brajnika, v Borštu Mohor Zobeč.
V Ljubljani so se na Tržaški cesti smrtno ponorečilo 40-letni Otmir Mihalek, sin bivšega ravnatelja tiskarne »Merkur«. Rajni je bil znan tudi kot športnik in trener. Njegova soproga ima v Trstu gostilno.

Milijoni polžev v francoskem gospodarstvu

V dobri francoski restavraciji boš plačali 10 šilingov (angleških) za tuca burgundskih polžev. Kakšni gospodarski interesi se skrivajo za temi restavracijskimi cenami? Preteklo leto so prodali v veliki pariški tržnici Les Halles 500 ton živih polžev; povprečno prodajo vsako leto v vsej Franciji okoli 2000 ton polžev. Polže prodajajo v embalaži od 1000 komadov, ki tehtajo okoli 20 kg. Manjši polži, tako imenovani petit-gris, to je mali sičevki, pa so ravno polovico lažji od burgundcev.

Finančno kupčija s polži ne sodi v vrsto velikanskih poslov, pač pa z njimi dobro služijo denar jestivnarji. Polžereja je ena izmed najbolj domosnih panog kmetijstva. Povpraševanje namreč daleč presega ponudbo. Najokusnejši polž — helix pomatia — je velik hel polž. Francozi mu pravijo tudi vigneron, ker ga je največje po vinogradih. V Franciji živijo po severnih pokrajinah: v Champagni, Loreni, Burgundiji in Francemte. Moderni kemični preparati proti žuželkam in trtnim plesnim so zdesetkali milijonsko polžovo družino. Francozi so tudi sami bili krivi, da so se polžerje zredile, saj jih je ves narod nabiral in ni nihče pomislil, kaj bo jutri. Zakon iz leta 1958 je pobiranje polžev strogo omejil.
Dolga in potrepljiva je pot polžerječa, preden jih prinese na restavracijski pladanj. Zato pa so polži

ma proučeval tržaška gospodarska vprašanja; na podlagi njegovih mnenj bi se morala reševati ta vprašanja. Prof. De Castro, ki je tudi sodelovalec turinskega lista »La Stampa«, je ob tej priložnosti vnovič poudaril, da bi bilo treba ustanoviti avtonomno deželo Furlanijo-Juljsko krajno.

Glas iz občinstva
AVTOBUSNA ZVEZA TRST — LJUBLJANA
Tržaški avtobus odpelje proti Ljubljani ob 7,15 in prispe na mesto okoli 10,30. Za tistega, ki bi se isti dan kaj rad opravil v Ljubljani je ta čas prihoda prepozno. V Jugoslaviji so uradi in tovarne odprti do 14. ure, korporanski čas se torej ne da izkoristiti za razna opravila. Iz tega sledi, da bi avtobus moral odpeljati iz Trsta bolj zgodaj, recimo ob 6,30. New Yorku bo nastopil kot predsednik jugoslovanskega odposlanstva, v katerem so zunanji minister Koča Popović, glavni tajnik predsednika republike Leo Mates, pomočnik zunanje ministra Josip Djerđija in Dobrivoje Viđić, jugoslovanski delegat pri OZN; kot namestniki so v poselovnik Mišo Pavličević, ravnatelj Inštituta za mednarodno politiko in gospodarstvo Janez Stanovnik, načelnik dr. Djuro Nincić in Budimir Lončar ter pomočnik načelnik dr. Janvid Flereč.

POUK ITALIJANŠČINE IN SLOVENSČINE PO RADIU. Se to josen nameravajo na slovenski radijski postaji v Trstu vpeljati poučevanje italijanščine in slovensčine. Predavanja o italijanski jeziku bodo prirojena kot tečaj tega jezika, medtem ko se bodo slovenska predavanja omejila bolj na piljenje jezika. Ni še znano, koliko ur na teden bodo določili vsakemu jeziku.

NOVA TOCILNICA NA OPCINAH. Pred Michelovo gostilno na Opčinah, so v nedeljo odprli točilnico finejših vin, kakor Pinota, Merlota in tokajca. Ta vina so tečili po 270 lir liter. Pobuda je vzbudila precej pozornosti ter se je obnesla. Prihodnjio nedeljo bodo zopet odprli točilnico.

PINTUS IN DE CASTRO V TRSTU. Med predavanji, ki jih prireja Krščanska demokracija v Trstu, je bilo tudi predavanje poslanca Pintusa o italijanski zunanji politiki. Med osnovna italijanske zunanje politike je govornik naglasil sodelovanje v Atlantski zvezi, dejansko vključevanje v Evropsko skupnost, dvostranske odnose z drugimi državami ter sodelovanje z mednarodnimi ustanovami. Italija nima posebno resnih vprašanj, ki bi jo ločile od drugih držav. Odnosi s sosedami so kar najboljši, edino z Avstrijo niso takšni, ker je ta na zahtevo skrajnežev spravila južnotirolsko vprašanje pred OZN.

Turinski vseučiliški profesor D. De Castro, ki je bil svoj čas predstavnik Italije pri Zavezniški vojaški upravi v Trstu, je te dni obiskal naše mesto. Sestal se je z raznimi političnimi predstavniki. Ob tej priložnosti je naglasil, da bi morala vlada sestaviti poseben odbor, ki bi neneho-

mladnih mesecih na francosko mizo. Avgusta in prvo polovico septembra, ko so polži že znesli jajca, od dvojico primerno velike polže v poseben prostor, namenjen za trg. Tu jih hranijo s posebnimi polžnimi poslasticami, ki dajo mesu poseben okus. V koncentrirani hrani, ki jo pokladajo, so poleg zelenja še otrobi, zmlat oves, majaron in materina dušica. Rejec počaka, da se polži zapro za zimsko spanje in s tem so že godni za trg. Drži jih v zaprtem stanju lahko vso zimo, ker se ne morejo več pokvariti. Razpošiljajo polže v vrečkah od 1.000 komadov ali pa posebno lepe primere v škatlah od 24 komadov za drage, razkošne restavracije.

Čeprav kupujejo in prodajajo polže predvsem v pozni jeseni in zimu, je polžji trg odprt vse leto. Cenejši so kajpada polži nabrani jeseni, ko se še ni strdila zaporna prepona in polži — tekači, ko še lazijo okoli. Paziti je treba, da se uživajo samo polži, ki so se dobro spostili in očistili od vseh škodljivih snovi. Na koncu je treba povedati za sladokusce žalostno vest, da narašča na trgu število polžev v konzervnih škatlah in da jih uvažajo od drugod ter da niso ti tako okusni kot domači francoski. Dobivajo jih iz Madžarske, Avstrije, Švice in Nemčije.
(»The Economist«)
(Znano nam je, da je Jugoslavija po zadnjih volji zelo izvažala polže v Francijo. Sprašujemo se, ali ne bi kazalo kakšnemu našemu podjetnemu kmetovalcu, da bi se vrigel na polžerjevo? Prip. uredništva)

Hočete dobro svojemu otroku?

Gotovo, bodo odgovorili vsi starši, kolikor jih je na svetu, seveda tudi starši naših otrok. Vprašanje je samo, kako morajo ravnati, da svojemu otroku pokažejo pravo pot v življenje.

Prvi pogoj v današnjih časih, ko človek brez izobrazbe ali brez pričrunege poklica nič ne šteje, je, da dajo otroku primerno izobrazbo in poskrbijo, da se izučijo v kateremkoli poklicu. Kako bodo to storili? Otroka bodo dali v tisto šolo, ki ustreza najbolj njegovim naravnim nagnjenjem. To bo domača šola, šola v našem domačem jeziku, v katerem je otrok dojemal prve pojme o življenju okoli sebe, ko ga je mati še zibala. To je njegov materin jezik, kakor pravimo. V tem jeziku, ki mu je že po naravi najbližji, se bo otrok najlaže učil in napredoval. Poleg tega mu bo dano v slovenskih šolah dovolj priložnosti, da se bo naučil tudi italijanščine in drugih jezikov, ki mu bodo potrebni v življenju.

Starši, ki bi ravnali drugače, bi se pregrešili proti sami naravi in sodobnim vzgojnim načelom; škodovali bi svojemu otroku, ker bi ga odtegnili od lastne družine in lastnega naroda ter od vsega širnega sveta, do katerega mu bo dajalo vstop najzavajaj enega slovenskega jezika.
Sol v domačem jeziku imamo na Tržaškem in Gorškem vseh vrst in nase šole so tudi upoštevane. Ljudi, ki znajo italijanski jezik, imajo Italijani že tako dovolj in tudi v italijanskih službah bodo dobrodošli nameščenci in delavci, ki znajo oba jezika, torej tudi našega, ki se ga v italijanskih šolah ne bodo naučili.

Za materin jezik

»Nova pot«, glasilo Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov Slovenije, razpravlja o položaju koronških Slovencev spriču 40. obletnice koronškega plebiscita (10. oktobra 1920). Pri pomenčevanju našega ljudstva na Koroskem smo prizadeti mi, piše časopis, ki po vsej pravici ledamo na to ljudstvo kot na dragoceno od celotnega telesa slovenskega naroda. Pisec razmotriva o vlogi manjšin pri oblikovanju političnih odnosov med narodi. »Mir na svetu in harmonično sožitje med narodi, to je prvo vprašanje in poglavitna zahteva našega časa«, piše »Nova pot«.

Ta zahteva pa že sama vključuje tudi zahtevo po enakem gledanju na narodno manjšine in njihov nadaljnji razvoj. Tudi harmonično sožitje med narodno večino in manjšino je enako poglavitna zahteva današnjega časa. E dini pravi smisel tega sosednega sožitja pa je in mora biti zopet le v takšnem sodelovanju, ki stori, da oba dela, večina in manjšina, vsak po svojih posebnostih drug drugega samo še spopolnjujeta in tako drug drugemu še posebej koristita. Skratka: naš čas določeno zahteva, naj se pravo razmerje med narodi in narodi vrne in uresniči tudi v enakem pravem razmerju med večino in manjšino vsakega naroda.

Dolžnost Italije
Glasilo beneških Slovencev »Matur« ugotavlja pod naslovom »Dolžnost Italije: Sole v materinem jeziku«, da niti najnovjši osnutek zakona, ki naj uredi pravni položaj slovenskega solstva v Italiji, ne predvideva uvedbe slovenskih sol v Beneško Slovenijo, čeprav živi tam po uradnih podatkih nad 30.000 Slovencev. Svoj članek zaključuje: Ne samo mi furlanski Slovenci, temveč tudi člani večinskega italijanskega naroda se morajo zavediti, da živimo v času, ko prejemajo svoje pravice vsi, pa tudi najbolj primitivni narodi na vseh celinah sveta, kaj šele mi Slovenci bi bilo bolje, da nam pravočasno da prostovoljno manjšinske pravice, kot pa da jih bo morala kasneje pod pritiskom svetovne javnosti, Furlanski Slovenci smo raztreseni po vsem svetu in že imamo prijatelje in zagovornike pri mnogih narodih ter smo znani kot stari pravdarji, ki si bodo znali priboriti svoje pravice, če bo treba, na odločujočih mednarodnih forumih.

Najboljše vprašanje vsake narodnostne skupnosti je vprašanje jezika. V jeziku se na najpreprostejši in najučinkovitejši način razodeva vsa ljudska in narodna preteklost in sedanjost človeka. Seveda gre za materin jezik in po njem ločimo na primer Slovenca od Nemca, Nemca od Italijana in podobno.

Kje bomo volili
Dne 6. novembra bo za upravne volitve poklicanih k žaram na 32 milijonov 799.000 upravičencev od 33 milijonov 345.000, kolikor jih je po zadnjih podatkih vpisanih v volivne imenike. Od tega jih bo 29.566.000 volilo nove občinske in pokrajinske svete, 2.732.000 občinske svete na Siciliji, 501 tisoč pokrajinski svet v Gornjem Poadižju. Vseh občin, v katerih bodo volitve, je v državi okoli 6790, od tega 674 z nad 10.000 prebivalci. Vštete so vse občine s komisarsko upravo in vsa večja italijanska mesta.

Občin, kjer upravam še ni potekel poslovni rok in kjer torej volitve ne bo, je kakih 1240. Med njimi so najvažnejše: Aosta, Arezzo, Bari, Bozen, Cremona, Gorica, La Spezia, Pisa, Trento, Trst, Vercelli, ker so bile prejšnje volitve tam pozneje kakor drugod.

Volitve v 674 občinah z več kot 10.000 prebivalci bodo po proporcionalnem redu, v vseh drugih pa po večinskem sistemu. Pokrajinske volitve bodo po novem zakonu, ki ga mora parlament še odobriti; sicer so nanj pristale vse stranke razen neofašistov. Zakon razširja dosedajni proporcijni sistem.

UPRAVNE VOLITVE PRI NAS
Občinske volitve bodo v Trstu šele čez dve leti, pač pa bodo leto v podeželskih občinah.

Volitve v 674 občinah z več kot 10.000 prebivalci bodo po proporcionalnem redu, v vseh drugih pa po večinskem sistemu. Pokrajinske volitve bodo po novem zakonu, ki ga mora parlament še odobriti; sicer so nanj pristale vse stranke razen neofašistov. Zakon razširja dosedajni proporcijni sistem.

Sadovi nove občinske uprave v Miljah

V ozračju mirnega sožitja obeh narodnosti

Bil je prekrasen jesenski dan. Prvi letošnji lep jesenski dan, čeprav trdi koleदार, da smo se v poletju in je še vse zeleno ter se greje in zori grozdje na s trah; minuli deževni in hladni dnevi so nam preskrbeli predčasno jesensko ozračje, kar je še podčrtal ne preveč močan veter. No, naj bo že poletje ali jesen, vsekakor je bil prekrasen sončni dan in izkoristil sem ga, da končno vendar enkrat obiščem Mujlo. Ki je že dolgo na mojem programu. Da, Mujla in ne Milje, kakor so to naše krajevno ime, kakor tudi mnoga druga, pokvarili ljudje, ki ne poznajo naših krajev in našega narečja. Starodavno ime za to istrsko mestoce se je glasilo Mugla in Mujla, kakor ga imenujejo naši ljudje, je vendar mnogo bolj podobno staremu, kot Milje in Muggia.

Ko sem gledal iz trolejbusa visoke hiše, ki so nastale na levi strani ceste, ki se po Sv. Ani spušta v Zavelje, me je osupnila med njimi zelo ozka, štirikotna hiša; šele nekaj trenutkov za tem sem zapazil njen vrh, ki mi je povedal, da je ta čudna hiša pravzaprav moderen zvonic; nekoliko oddaljena od njega stoji prav tako nevadna šesterokotna hiša, brez dvoma moderna cerkev. Stare nitnice na razpotju Dolina-Milje ni več, pravkar so jo podrli, ker širijo glavno cesto Trst-Istra.

Tudi močvirja ni več, ki je bilo nekdanj na desni strani ceste od Hriba vs. Pantaleona do Kačjedane in Stramarja (Strmarja), kjer je zdaj rafinerija »Aquila«, ter na levi strani od tam do Miljskega hriba. Zaveljsko močvirje je zasuto, prav tako je zasuto in izsušeno tudi močvirje osapske reke. Bonificirano pa je tudi duševno močvirje, ki je nekdanj vladal v Miljah. In prav ta bonifikacija me je že dolgo vlekla, da si jo ogledam. Milje so bile namreč nekdanj eno od najbolj zagrizanih istrskih gnezd, kamor niso Slovenci radi zahajali. Odkar pa je prišla občina v roke demokratov, se je položaj popolnoma preobrnil, ker »sinjorotici«, ki so nekdanj vladali v Miljah, ni bilo treba, da bi se vedno ne zavedamo, da živijo v Miljah danes naši prijatelji, katere bi morali večkrat obiskati, in sicer tudi v večjih skupinah. Mestece se obnavlja in postaja vedno bolj prijazno, posebno okoli avtobusne postaje. Glavno vlogo v prijateljskem zblizanju bi morale igrati obe sosedni občini, dolinska in miljska, a poudaba za to bi morala priti od obeh županov. Na sporedu bi morale biti predvsem skupne prireditve v Miljah in v dolinski občini. Naše geslo bi moralo biti Dolina-Milje, ker nimamo nikjer tako primernih in ugodnih pogojev za raz-

voj italijansko-slovenskega prijateljstva kakor tukaj.
Milje imajo zelo ugodne prometne zveze, predvsem trolejbus s Trstom, voznika traja 25 minut; poleg tega je tudi avtobusna proga, ki jo opravlja avtobusno podjetje miljske občine. Ta proga veže Milje s tržaško južno in severno postajo. Potem so tudi proge Milje - Sv. Rok - Stare Milje; Milje - Lazaret (blok); Milje - blok pod Skofiji; Milje - Ceri (Cerei); Milje - Korosci (Sv. Barbara) — trinajst odhodov in trinajst prihodov na dan, namreč samo za Korosce.
V čakalnicah trolejbusne in avtobusne postaje je obsežen zemljevid Miljskega polotoka Deželnega zavoda za turizem; na tem zemljevidu so vsa imena slovenskih vasi na Miljskem hribu deloma na novo poitalijančena, čeprav so te vasi okraj meje. Hrvatine so sicer že zdavnaj prekrstili v Hrvatini, na novo so preimenovali Sodnice v Sonnici, Božice v Bosini.
Pred nekaj dnevi je bil v Miljah deželni tajnik demokristjanske stranke Eceli, ki je hvalil svojo stranko, da je preprečila odhod iz Trsta načrtnega urada Združenih jadranskih ladjedelnice. Kaj pomeni vendar ta hvala? Saj je gotovo, da bi se bil sklep izvedel, ko ne bi Tržačani tako odločno nastopili za Ohranitev svojih gospodarskih ustanov.
Prebivalcev šteje mesto samo okoli 6.000, vsa občina jih nima mnogo več, odkar so prišle Plavje, Skofije in druge vasi na Miljskem hribu pod koprsko občino. Sicer pa so zgradili in nadaljujejo z zidavo nove vasi za istrske begunce pri Sv. Roku. Pravijo, da bo to ribiška vas. O tem dvomim; kajti če bi bili tam ugodni pogoji za ribolov, bi se bili domačini že davno zavzeli za gospodarsko vejo. Najbrž bo to umetna vas za umetne ribiče. Ne dvomim, da to niso pravi ribiči, toda to je bilo tam, kjer so prej živeli in kjer so imeli tudi ugodne pogoje za ribolov, ne pa v Miljah.
Gospodarski položaj v Miljah ni prav jasean. Za sedaj je nekako gre, vendar dela večina miljskih delavcev v petrolski čistilnici »Aquila« v Trstu. Ladjedelnica pri Sv. Roku počiva, kakor upokojenec po dolgem življenju. Prevzela jo je ladjedelnica za popravo ladjarskega »Arsenala Triestino«. Tudi ladjedelnica Felszegy nima rožne bodočnosti. Sedaj so dokončali delo na veliki ladjarji, napravljeni v dveh polovinah, ki so jih potem sestavili. Tudi s čistilnico »Aquila« ne gre, kakor bi bilo zeleti. Pravijo, da ne dela več z dobičkom ali vsaj ne z zadostnim dobičkom in tudi ta za Milje zelo važna industrija je prenesla svojo upravo v Milan. Skušnja nas uči, da taki koraki niso nič kaj ugodni za naš gospodarski položaj. Vsekakor se za sedaj ne prirožujejo

miljski občine, ki jih je vlekla, da si jo ogledam. Milje so bile namreč nekdanj eno od najbolj zagrizanih istrskih gnezd, kamor niso Slovenci radi zahajali. Odkar pa je prišla občina v roke demokratov, se je položaj popolnoma preobrnil, ker »sinjorotici«, ki so nekdanj vladali v Miljah, ni bilo treba, da bi se vedno ne zavedamo, da živijo v Miljah danes naši prijatelji, katere bi morali večkrat obiskati, in sicer tudi v večjih skupinah. Mestece se obnavlja in postaja vedno bolj prijazno, posebno okoli avtobusne postaje. Glavno vlogo v prijateljskem zblizanju bi morale igrati obe sosedni občini, dolinska in miljska, a poudaba za to bi morala priti od obeh županov. Na sporedu bi morale biti predvsem skupne prireditve v Miljah in v dolinski občini. Naše geslo bi moralo biti Dolina-Milje, ker nimamo nikjer tako primernih in ugodnih pogojev za raz-

voj italijansko-slovenskega prijateljstva kakor tukaj.
Milje imajo zelo ugodne prometne zveze, predvsem trolejbus s Trstom, voznika traja 25 minut; poleg tega je tudi avtobusna proga, ki jo opravlja avtobusno podjetje miljske občine. Ta proga veže Milje s tržaško južno in severno postajo. Potem so tudi proge Milje - Sv. Rok - Stare Milje; Milje - Lazaret (blok); Milje - blok pod Skofiji; Milje - Ceri (Cerei); Milje - Korosci (Sv. Barbara) — trinajst odhodov in trinajst prihodov na dan, namreč samo za Korosce.
V čakalnicah trolejbusne in avtobusne postaje je obsežen zemljevid Miljskega polotoka Deželnega zavoda za turizem; na tem zemljevidu so vsa imena slovenskih vasi na Miljskem hribu deloma na novo poitalijančena, čeprav so te vasi okraj meje. Hrvatine so sicer že zdavnaj prekrstili v Hrvatini, na novo so preimenovali Sodnice v Sonnici, Božice v Bosini.
Pred nekaj dnevi je bil v Miljah deželni tajnik demokristjanske stranke Eceli, ki je hvalil svojo stranko, da je preprečila odhod iz Trsta načrtnega urada Združenih jadranskih ladjedelnice. Kaj pomeni vendar ta hvala? Saj je gotovo, da bi se bil sklep izvedel, ko ne bi Tržačani tako odločno nastopili za Ohranitev svojih gospodarskih ustanov.
Prebivalcev šteje mesto samo okoli 6.000, vsa občina jih nima mnogo več, odkar so prišle Plavje, Skofije in druge vasi na Miljskem hribu pod koprsko občino. Sicer pa so zgradili in nadaljujejo z zidavo nove vasi za istrske begunce pri Sv. Roku. Pravijo, da bo to ribiška vas. O tem dvomim; kajti če bi bili tam ugodni pogoji za ribolov, bi se bili domačini že davno zavzeli za gospodarsko vejo. Najbrž bo to umetna vas za umetne ribiče. Ne dvomim, da to niso pravi ribiči, toda to je bilo tam, kjer so prej živeli in kjer so imeli tudi ugodne pogoje za ribolov, ne pa v Miljah.
Gospodarski položaj v Miljah ni prav jasean. Za sedaj je nekako gre, vendar dela večina miljskih delavcev v petrolski čistilnici »Aquila« v Trstu. Ladjedelnica pri Sv. Roku počiva, kakor upokojenec po dolgem življenju. Prevzela jo je ladjedelnica za popravo ladjarskega »Arsenala Triestino«. Tudi ladjedelnica Felszegy nima rožne bodočnosti. Sedaj so dokončali delo na veliki ladjarji, napravljeni v dveh polovinah, ki so jih potem sestavili. Tudi s čistilnico »Aquila« ne gre, kakor bi bilo zeleti. Pravijo, da ne dela več z dobičkom ali vsaj ne z zadostnim dobičkom in tudi ta za Milje zelo važna industrija je prenesla svojo upravo v Milan. Skušnja nas uči, da taki koraki niso nič kaj ugodni za naš gospodarski položaj. Vsekakor se za sedaj ne prirožujejo

miljski občine, ki jih je vlekla, da si jo ogledam. Milje so bile namreč nekdanj eno od najbolj zagrizanih istrskih gnezd, kamor niso Slovenci radi zahajali. Odkar pa je prišla občina v roke demokratov, se je položaj popolnoma preobrnil, ker »sinjorotici«, ki so nekdanj vladali v Miljah, ni bilo treba, da bi se vedno ne zavedamo, da živijo v Miljah danes naši prijatelji, katere bi morali večkrat obiskati, in sicer tudi v večjih skupinah. Mestece se obnavlja in postaja vedno bolj prijazno, posebno okoli avtobusne postaje. Glavno vlogo v prijateljskem zblizanju bi morale igrati obe sosedni občini, dolinska in miljska, a p

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki se cene mehke pšenice popustile zaradi prevladajoče ponudbe. Cene koruze, ki so se v prejšnjem tednu nekoliko dvignile, so se ustabile na doseženi ravni, v nekaterih krajih pa so padle za približno 200 lir pri stotu. Zaloge koruze so skoraj pošle. Cene fižolov za nazadovale, kar je ugodno vplivalo na razvoj kupčij. Na vinskem trgu je mirno. Vlade dolobče od destilacij presezkov vina bodo izboljšale položaj na tem trgu. Po olivnem olju ni bilo posebnega povpraševanja. Kaže, da bo letošnji pridelek oliv dober. Ker se je potrošnja mesa povečala in ker v tem času kmetje praznuje svoje hleve, je trg s klavno živino zelo živahen. Poudarba in povpraševanje sta uravnovešena. Maslo se je podražilo. Sir »Zelena« in ovčji se dobro prodajata. Zelo živahno je na trgu s sadjem in zelenjavo. Največje zanimanje je za hruske, breskve, slive in lesnike. Mandeljini grede lo težko od rok, čeprav znaša letošnji pridelek le 1/5 lanskega, in sicer komaj 100.000 stotov.

ZITARICE
VERONA. Mehka pšenica fina krajevne proizvodnje 1960 6800-7000 lir stot, srednje vrste 6700-6800, navadna 6450 do 6650; inozemske vrste 4700-4800; inozemska rž 3900-4000; inozemski neoluščeni ječmen 4450-4550; koruza marana 4700-4800; inozemska koruza 4100 do 4150; pšenična moka tipa »0« iz trde pšenice 8900-9100; pšenična moka tipa »00« 8600-9000, tipa »00« 8300-8700, tipa »1« 8000-8200, tipa »2« 7700-7800; pšenični otrobi 4450-4550; koruzna moka extra 5800-6200, fina 5300-5600, dobra 4700 do 5000 lir.

VERCELLI. Neoluščeni riž ne kvotira ker pričakujejo v kratkem nov pridelek. Oluščeni riž: navaden 10.400 do 10.800; Pirotto 10.300-10.700; Maratelli 12.200-12.600; Rizotto 12.200-12.600; Razzo za 77 13-13.400; R. B. 12.800-13.200; Arrborio 13.200-13.700 lir.

ZIVINA
LUGO. Živina za rejo: krave krajevne vrste 280-300 lir žive teže; breje krave 300-340; krave s teletom 340-370; volj krajevne vrste 320-360; junci in junice 2-3 leta stari 5 stotov težki 360 do 380; breje krave prvenke 360-390; telice 2 stota teške 450-480; molzne krave 150-240; živina za zakol: krave I. 300 do 340, II. 265-300; volj I. 330-365, II. 300-330; junci I. 370-400, II. 340-370; teleta I. 500-580, II. 435-495; prašički za rejo 15-25 kg 280-300 lir kg, 25-30 kg 270 do 290; suhi prašički 40-70 kg 250-280, prašički za pitanje do 150 kg 250-270, nad 150 kg 220-240; vprežni konji 200-220 lir kg žive teže ali 150-200.000 lir glava; konji za zakol I. 200-225, II. 180-200; zrebeta 330-380; vprežni osli 50-80.000 lir glava; osli za zakol 120-150; ovce 215 do 235 lir.

KRMA
MANTOVA. Seno majske košnje z namakanega travnika 1800-1900 lir stot, otava 1700-1800, seno iz detelje I. košnje 1600-1700, II. košnje 1500-1600; pšenična slama stlačena 1250-1350; posebna krma za molzne krave 5150-5250; krma za pitanje prašičev 5150-5250.

PERUTNINA
MILAN. Živi piščanci extra 800 lir kg, I. izbire 750-770, II. 620-700; madžarski zmrazjeni piščanci 400-500; inozemske kokoši zaklane v Italiji 550-600; inozemske zmrazjene kokoši 450-570; žive pegatke 800; zaklane pegatke 100 do 1050; zaklani golobi I. 900-950, II. 800; žive pure 550-600; zmrazjene pure 400-500; živi purani 550-600; zmrazjeni purani 400-500; žive rače 380-450; zaklane rače 400-550; račke za rejo 250 do 300 lir račka; žive gosi 350, zaklane 450; goske za rejo 700-1100 lir; živi zajci 390-400; zaklani s kožo 450-520, zaklani brez kože 450-560; prvovrstna sveža jajca 34-36 lir jajce, navadna 31,50 do 32,50; inozemska sveža jajca I. 25 do 27, II. 21-23 lir jajce.

MLEČNI IZDELKI
LODI. Cajno maslo 780-800; lombardsko maslo iz smetane 700-710; maslo krajevne proizvodnje 710-720, maslo II. 660-670, III. 660-665; emiljski sir majske proizvodnje 1958 840-880, majske proizvodnje 1959 740-760; grana krajevne vrste majske proizvodnje 1958 790 do 820, zimske proizvodnje 1958/59 750 do 780, majske proizvodnje 1959/60 600 do 630, zimske proizvodnje 1959/60 600 do 630, sveže 470-480; sbrinž svež 470-480, postan 560-590; emmental svež 500 do 520, postan 550-580; emmental originalen švicarski 780-800; provolone svež 510-520, postan 560-570; italico svež 405 do 415, postan 470-480; crescenza svež 295-300, postan 380-390; gorgonzola svež 300-310, postan 510-540; taleggio svež 340-360, postan 440-470 lir kg.

VALUTE V MILANU		
	20-5-60	13-9-60
Dinar (100)	84,00	73,00
Funt ster.	575,00	5875,00
Napoleon	4550,00	4675,00
Dolar	620,15	619,38
Francoski fr.	126,50	125,40
Švicarski fr.	143,70	144,12
Avstrijski šil.	23,83	24,00
Funt ster. pap.	1743,25	1744,00
Zlato (gram)	708,00	707,50
Kanadski dolar	638,30	635,50

BANKOVCI V CURIHU		
13. septembra 1960		
ZDA (1 dol.)	4,28	
Anglija (1 funt ster.)	12,00	
Francija (1 fr.)	86,00	
Italija (100 lir)	0,692	
Avstrija (100 šil.)	16,65	
CSR (100 kron)	16,00	
Nemčija (100 DM)	102,25	
Belgija (100 fr.)	8,15	
Svedska (100 kron)	82,50	
Nizozemska (100 fl.)	113,25	
Spanija (100 pesov.)	7,00	
Argentina (100 pezov.)	4,80	
Egipt (1 funt ster.)	8,70	
Jugoslavija (100 din.)	0,51	
Avstralija (1 funt ster.)	9,52	

OLJE
FIRENZE. Olivno olje extra do 1% kisline 650-660, do 1,50% kisline 600-650, do 2,50% kisline 550-560, do 4% kisline 520-550; retificirano tipa »A« 495-505, tipa »B« 450-455; semensko olje I. 343 do 345; olje iz zemeljskih lesnikov 392 do 395 lir.

ZELENJAVA IN SADJE
MILAN. Navadne kumarice 5-15 lir kg, I. 25-30; suh česen 80-100; čebula krajevne proizvodnje 25-40, rumena emiljska 35-40; korenje drobno 25-35, debelo 40-50; sveži fižol 60-80, I. 100-120; sveže gobe I. 1400; cikorija 50-60; endivija 50-100; krompir Bintje I. 30-34, II. 25-27; melancena 30-60; zelena paprika 30-50, rumena 30-40; paradizniki krajevne proizvodnje 20-50, Riviera I. 70-80, II. 30-50; peteršilj 50-120; zelena 30-60; buče 30-40; bučice I. 75-100, II. 50-60 lir kg.

Lubenice I. 25-30 lir kg; bele smokve 40-60, črne 80-100; breskve 70-120, breje extra 110-160, navadne 40-65; jabolka navadna mešana 30-60, Delicious I. 80-130; hruske mešane 30-65; hruske Williams extra 75-100; namizno grozdje 60-100, extra 100-120; limone navadne 90-110, I. 120-140 lir kg.

KONSERVIRANA ŽIVILA
MILAN. Dvakrat koncentrirana paradiznička meza v škatlah 5 kg, proizvodnja 1959, 140-140 lir kg, v škatlah 1/2 kg 170-180. Trkrat koncentrirana paradiznička meza v škatlah 5 kg 160-170, v škatlah 1/2 kg 185-195; v tubah 200 g 30-55 lir tuba; olupljeni paradizniki v škatlah 1200 g 145-150 lir škatla, v škatlah 500 g 70-80; grah v škatlah 1/2 kg 160-170; fižol v škatlah 1/2 in pol kg 175-185; gobe (zrezane) v kislu v škatlah 5 kg 1450-1550; cele gobe v kislu v škatlah 1 kg 1100-1175; čebulice v kislu v škatlah 5 kg 200-250; marmelada izbrane vrste v škatlah 5 kg 240 do 270 lir kg.

VINO
ROVIGO. Črno vino krajevne vrste 9-11 stop. Cabernet, Friularo, Merlot 7000-7500 lir hl; Raboso 6800-7000; Clinton I. 5500-6500, II. 5000-5500; belo vino s Colli Euganei 10-10.500; moškast s Colli Euganei 10.500-11.000 lir.

FORLI. Cene od proizvajalca do grostiča: belo navadno vino 10-12 stop. 400 do 410; navadno črno vino 9-10 stop. 400; Albana 12-13.000 lir hl; Sangiovese 8000 lir.

KOŽE
MILAN. Surove kože z repom; cene za kg vključno IGE: Krave do 30 kg 260-270, nad 30 kg 230-250; junci do 30 kg 325-335, 30-40 kg 260-270; volj 40-50

MEDNARODNA TRŽIŠČA			
CHICAGO	10.8.60	23.8.60	13.9.60
Pšenica (stot. dol. za bušel)	185,7/8	186, —	187, 3/8
Koruza (stot. dol. za bušel)	115, 1/4	115, 3/4	114, 1/4
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	33, —	33, —	33, —
Cin (stot. dol. za funt)	103,75	102,12	102,50
Svinec (stot. dol. za funt)	11,60	11,80	11,80
Cink (stot. dol. za funt)	14,50	13, —	13, —
Aluminij (stot. dol. za funt)	28, —	28, —	28, —
Nikelj (stot. dol. za funt)	74, —	74, —	74, —
Bombaž (stot. dol. za funt)	32,60	32,40	32,45
Živo srebro (dol. za steklenico)	209, —	208, —	208, —
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	38,60	38,60	38, —
LONDON			
Baker (funt ster. za d. tonu)	249, —	244, —	234, 1/4
Cin (funt ster. za d. tonu)	807, —	802, —	818, —
Cink (funt ster. za d. tonu)	89, —	86, 1/4	88, 7/8
Svinec (funt ster. za d. tonu)	70, 1/8	71, 1/8	71, —
SANTOS			
Kava Santos D (kruzejrov za 10 kg)	578, —	578, —	600, —

Cena bakra je na londonskem trgu v tednu do 9. septembra še nazadovala. Cena cina je čvrsta, medtem ko svinec in cink že delj časa nihata. Bombaž je v New Yorku napredoval, kljub temu da navajajo zadnje cenitve znatno večji pridelek kakor prejšnje. Volna je ohranjena visoko kvotacijno v prvi vrsti zaradi velikih nakupov s strani Japoncev. Cena kavčuka je povsod postopila; trg je preplavljen z blagom. Cena kakaa je nazadovala, prav tako tudi cena sladkorja. Kava niha. Cene žitaric so se nekoliko dvignile.

ZITARICE
V tednu do 9. septembra je cena pšenice v Chicagu napredovala od 185 5/8 na 186 5/8 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v septembru. Cena koruze je napredovala od 113% na 114% stotinke dolarja za bušel pod istimi pogoji.

SLADKOR, KAVA, KAKAO
Cena sladkorja se je v New Yorku ustabila pri 3,25 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Letošnji svetovni pridelek je bil obilen, poleg tega je cene potisnila navzdol tudi prodaja 50.000 ton brazilskega sladkorja. Kava v pogodbi »M« je za malenkost popuстила, in sicer od 45,32 na 45,30 stotinke dolarja za funt. Tudi kakao je popuстил, in sicer od 24,83 na 24,59 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v septembru. Pridelek kaže povsod dobro, zaloge v državah potrošnicah pa so se v zadnjih mesecih povečale.

KAVČUK
V Londonu je cena kavčuka RSS nazadovala od 28 3/4 - 28 7/8 na 27 7/8 penija za funt proti takojšnji izročitvi. V New Yorku je cena postopila od 35,60 na 34,40 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v septembru. Do napovedanih velikih ruskih nakupov še ni prišlo.

VLAKNA
V New Yorku je cena bombaža ostala neizpremenjena pri 32,45 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Po zadnjih cenitvah naj bi ameriški pridelek dosegel 14.581.000 bal, medtem ko je lanski vrgel 13.710.000 bal. V letošnji sezoni naj bi ZDA izvozile 5,5 do 6 milijonov bal bombaža. Volna vrste suint je v New Yorku ostala pri

kg 230-240, nad 50 kg ne kvotirajo; bi-ki nad 40 kg 175-190. Surove osoljene kože: krave do 40 kg 430-470, nad 40 kg 410-430; teleta do 4 kg 720-760, 3-6 kg 720-760, 6-8 kg 1370-1420; 8-12 kg 540 do 580; 12-20 kg 470-540; zrebeta 370-400; konji 230-260; meži 140-150; osli 110 do 120; jagnjeta berger 1370-1420; jagnjeta z belim krznom 900-950, z drugobarvnim krznom 800-850; ovni 600-670; kozlički 2900-3000; koze 950-1000 lir.

KONOPIJA
ROVIGO. Mehanično česana konoplja f.c.o. proizvajalec: extra 540-560 lir kg, dobra 490-510, srednje vrste 440-460, na roko česana konoplja extra 420-440, dobra 370-390, srednje vrste 320-340 lir.

FERRARA. Konoplja fina 34.200 lir stot, dobra 31.400, srednje vrste boljša 29.500, srednje vrste 26.800, srednje vrste slabša I. 24.000, II. 21.200, navadna 18.500, slabša 19.200 lir.

VREČE
ROVIGO. Vreče iz jute 120x70 cm 800-830 g teške 320-330 lir kg, 700-730 g teške 300-320, 450-480 g teške 320-330; rabljene vreče za krompir 120-130; rabljene vreče za otrobo 100-110; papirnate vreče 50x100 cm 50-55 lir vrsta; papirnate vreče za umetna gnojila 50-60 lir, večje 55-60 lir vreča.

KAVA
MILAN. Santos superior 1350-1370 lir kg; Santos extra prime 1360-1380; Santos Fancy 1390-1410; Pernambuco 1320 do 1330; Columbia Medellin 1450-1470; Ecuador extra superior 1270-1290; Peru naravna 1280-1300; Salvador oprano 1480 do 1500; Guatemala oprano 1490-1510; Kostarika 1500-1520; Honduras naravna 1290-1310; Haiti naravna XXX 1360 do 1380; San Domingo Ocoa 1440-1460; Portorico 1530-1570; Kongo naravna 3/B 1100-1120; Uganda naravna Robusta 1120 do 1140; Ginnua 1280-1300; Harrar 1340 do 1360; Konyia A 1560-1580; Java Robusta 1350-1360; Malesia AP/1 1130 do 1150; Hodeidah 1440-1460; Sanami 1460 do 1480 lir kg.

CAJ
MILAN. Cene od uvoznika do grostiča: Ceylon Orange Pekoe 1650-1950; Formosa Orange Pekoe 1450-1650; Broken Ceylon 1450-1825; India 1550-1950.

KAKAO
MILAN. Accra 680-690; San Thome 720-730; Bahia 670-690; Guayaquil Arriba 780-800; Trinidad Plantation 840-850; kakao v prahu 700-740 lir kg.

POPER
MILAN. Črni poper Sarawak 1530 do 1580; Malabar 1650-1700; Tellicherry 1670-1720; beli poper Moutook 1970 do 2070; beli poper Sarawak 1950-2050 lir.

110,5 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. V Londonu je vrsta 64's B 9. septembra kvotirala 90% (teden prej 90) penija za funt proti izročitvi v septembru. V Roubaixu (Francija) je cena napredovala od 12,25 na 12,30 franka za kg. Juta je v Londonu napredovala od 124 na 125 funtov šterlingov za tono blaga vrste Mill first.

KOVINE
Baker je v Londonu nazadoval od 235 1/2 na 234 1/2 funta šterlinga za tono (1016 kg) proti takojšnji izročitvi. Cin je napredoval od 804 na 805 funtov šterlingov za tono pod istimi pogoji. Cena cina je ostala praktično neizpremenjena: 9. septembra je cin notiral 70% (teden prej 70 3/8); cink je napredoval od 85% na 87% funta šterlinga za tono. V New Yorku je baker nekoliko popuстил, in sicer od 29,93 na 29,45 stotinke dolarja za funt; svinec je ostal neizpremenjen pri 12, cink S. Louis pri 13, aluminij v ingotih pri 28,10, antimon Laredo pri 29; lito železo 66,41 dolarja za tono, Buffalo 66,50, staro železo povprečen tečaj 32,50, živo srebro v steklenicah po 76 funtov 209 do 212 dolarjev za steklenico.

ZLATO DRAŽJE. V zadnjem času se je cena zlata, izražena v dolarjih, povečala. Po uradnem tečaju bi unča zlata morala veljati 35 dolarjev, v resnici se je tečaj na londonski borzi dvignil najprej na 35,17 nato celo na 35,23 dolarja za unčo. Po vsem tem je dolar torej oslabil.

UVOZ KAVE V ITALIJO NARASČA
V prvih sedmih mesecih 1960 je Italija uvozila 571.474 stotov kave (lani v istem razdobju 468.372 stotov) v vrednosti 26.354 milijonov lir (lani 27.560 milijonov lir).

IZVOZ ITALIJSKIH LIMON V NEMCIJO UPADA
V letošnji sezoni so italijanski kmetovalci izvozili na tuja tržišča nekaj manj limon kakor v prejšnji sezoni. Izkupček pa je bil letos precej boljši. Izvoz postaja čedalje težavnejši zlasti proti Zahodni Nemčiji, kjer so se v zadnjih letih začele pojavljati velike količine limon iz Španije in Čila. Italijanski pridelek ne zmora konkurence zaradi pomanjkanja soka, prepovednega sortiranja in slabe embalaže.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

ČAS TRGATVE SE BLIŽA

Če nas ne bodo obiskale vremenske neogode in če se bo grozdje razvijalo kakor doslej, bodo vinogradniki zadnje dni tega meseca pospravili trud svojega dela. V nekaterih vaseh v slovenski Istri, kakor n. pr. pri Babčih, je stara navada, da si na dan njihovega vaškega praznika, to je prvo nedeljo septembra, privoščijo nekaj kozarcev novega belega vina. Seveda, tudi prijatelji, ki pridejo tisti dan na obisk, so delni sladke nove kapljice. Zato ne pretiravamo, če že sedaj napovedujemo, da bomo zadnje dni tega meseca s mirno dušo trgali.

Čas trgatve je torej pred vrati. Kdor je v pravnem času izpolnil svoje vinogradniško dolžnost do trte, se lahko veseli letos trgatve, kajti letos je bilo možno z malo poztvornostjo ohraniti trte zdrave in s tem tudi grozdje. Res je, da letos ne bo pridelek tolikšen kakor lani, toda grozdje je lepše, bolj zdravo in upajmo, da bo tudi slajše.

Kmet in vrtnar sredi septembra

Na njivi: Nadaljujemo s setvijo prezimnih rastlin. Pričnejo s ruvanjem temne pese. Preden jo vzimimo, moramo pustiti, da se korenim primerno osušijo. V tem mesecu mora biti krompir spravljen. Že ob spravljanju krompirja moramo odbirati zdrave, srednje-debele gomolje, katere bomo uporabili za seme. Na travniku: Kosimo še zadnjo otavo. Začnimo z jesenskim gnojenjem travnikov. Za gnojenje uporabimo dobro postani hlevski gnoj ob dodatku umetnih gnojil. Na travnikih, ki so bili že prejšnja leta dobitno pognojeni z hlevskim gnojem, lahko uporabimo tudi samo umetna gnojila. Od umetnih gnojil uporabimo 3,5 - 4 stote na hektar kalijevega gnojila, 5 - 6 stotov na hektar Thomasove žindre in z 2 - 3 stote na hektar apnenega cijanidama ali amonijevih. Opozorjamo, da so te količine navedene samo za orientacijo, ker se moramo zavedati, da vsi travniki nimajo enakih zahtev.

V vinogradi: Znamenjemo najboljše trte, od katerih bomo rezali cepiče. Tudi sladkorne trte bomo zaznamovali zato, da jih bomo precepili ali izločili. S trganjem ne smemo začeti, dokler grozdje popolnoma ne dozori. Pri pobiranju slabo dozorelega grozdja imamo dvojno škodo: a) nižjo alkoholno stopnjo in slabši buket vina; b) pridelek se zlahko kvart. Klif in posode moramo dobro očistiti, ker je snaga pogoj za uspešno letarstvo.

Sadno drevje: Trgamo le dozorelo sadje. Črvi so vidno pobiramo in zažigamo ali uporabljamo za krmiljenje. Prekopljemo kolobarje okoli sadnih dreves.

V vrto: Sadimo endivijo, sejemo peteršilj, spinac, matavilek, radič, solato berivko. Sejemo in sadimo v prisojne zaščitene lege. Da podaljšamo rodnost jajčevcev, paradiznikov in drugih rastlin jih zalivamo z 1% raztopljeno apnenega nitrata.

V nekaterih krajih našega Primorja je začelo letos grozdje prej zoreti kot lani. Opažamo tudi, da gre razvoj zorenja, kakor običajno, normalno svojo pot, kar nas prepričuje, da bo grozdje zadnje dni septembra v resnici zrelo in bo imelo večji odstotek sladkorja, kot ga je imelo preteklo leto.

Čeprav naši vinogradniki vedo, kako je treba pripraviti potrebno posodo pred trgatvijo, ni nikoli preveč, ako poudarimo, naj temeljito pregledajo in razkužijo posebno tiste manjše in večje sode (lodrice), kjer bo mošt kopel in kjer bo bodoče vino shranjeno. Napačno mislijo tisti, ki pravijo, da je kipeenje mošta najboljši način razkuževanja sodov. To je res le deloma, kajti marsikakšen sod, ki ni bil pravilno in za dostno razkužen in »ozdravljen«, pokvari še tako dober mošt. Kdor površno pripravlja posodo, razpisa s težko pridobljenim pridelkom in ne čeni truda, ki ga je vložil v obdelovanje.

Nekateri pretiravajo pri razkuževanju sodov, uporabljajo namreč preveč žepca. To ni dobro. Res je, da žepvol plin, ki nastane pri izgorovanju, ne škoduje vinu, škoduje pa našemu zdravju! Vimo, iz preveč zažveplanih sodov, in posebno še tisto, ki je bilo tudi pozneje žepvolno zaradi bistrenja, povzročajo pri marsikaterem pivcu motnje v prebavilih in glavobol. Iz teh razlogov ne smemo pretiravati z žepvoljenjem sodov! Najbolj preprost način pranja sodov, ki ne pustil nobenih posledic za človeka, je pač tisti najstarejši način, pranje z vročo vodo in sodo. Sicer pa, komur je draga Zlatica kapljica, naj

10.-25. IX. 1960

Mednarodni jesenski ZAGREBAČKI VELESAJAM

Opći sajam uzoraka • IX. mednarodni tjeđan kože i obuće • Sajam jugoslavenskog zanatstva • Jugoslavenska turistička izložba • Mednarodna izložba stručnih publikacija IISP • Seminar i izložba njerne i regulacione tehnike i automacije JUREMA • Modna revija

vrže vse pokvarjene sode v ropotarnico in naj jih ne uporablja niti za kipeenje mošta.

„VISTA“

TRST, Ul. Carducci 15, tel. 29-666
Bogata izbira nočnih, daljnogledov, šestil, računal in podobnih za višje šole, toplomerov in fotografskega materiala.

Ekskluzivni zastopnik za Trst Super Scooters 125-150-175 cc Lambretta

Modeli 48 - motorni tricikli 175
Originalni nadomestni deli in pretihilni motorji za čolno-čolni iz plastične mase

FILOTRECNICA GIULIANA - TRST
Via Imbriani, 16 - Tel. 36-613